

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: **DEM. I. DOBRESCU**
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU Avocat, Direct. Contenc. B-cci G-le a Țării Românești	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat membru Cons. legislativ	GR. CONDURATU Fost Consilier la C. de Apel București, Avocat	RÉNÉ DEMOGUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris
V. DONGOROZ Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALFRED JUVARA Dr. în Drept din Paris Avocat	D. NEGULESCU Profesor la Facultatea de Drept, București	I. GR. PERIETEANU Avocat	C. SIPSOM Profesor la Facultatea de Drept, București
GR. TRANCU-IAȘI Fost Ministru al Muncii Avocat	P. VASILESCU Dr. în Drept din Paris Avocat	AL. VELESCU Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALBERT WAHL Profesor la Facultatea de Drept din Paris	C. STOENOVICI Dr. în Drept din Paris Avocat

Secretar de Redacție: **E. C. DECUSARA**, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticei Judiciare

Membrii corespondenți pentru Paris: **EDOUARD LEVY** și **SILVIU KRAINIC**, Dr. în Drept, Avocați, Paris

ABONAMENTUL

Un an p.B-cci, Case Com. și Autorit. 1000 lei
" Avocați 600 "
" Magistrați 500 "
6 luni prețul de sus pe umătate

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMANĂ

în lunile Iulie și August
apare odată la 2 săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București, Artele 5 și Rahovei, 5
Lângă alaiul Justiției
TELEFON 13/29

S U M A R

- Noua mișcare în Magistratură, de Iscod;
- Contribuțiuni la reforma Codului Civil, de d-l judecător Traian R. Scriban.
- Dezideratele Consiliului Național al femeilor române. Concluziuni.

JURISPRUDENȚA.

— Curtea de Casație S. I: *Dr. C. Daniel cu M. Finkels* (Dacă se poate prezenta pentru prima oară la Curtea de Casație certificatul constător al reducerii impunerii la impozitul global? Chiriaș cu venituri între 250—400.000 lei anual. Nu poate fi impus la o chirie care să întrecă 1/5 din venitul său. Art. 11 din legea chiriilor din 1924).

— *Idem: Adela Steiner cu Ștefania Murgășeanu* (Sporul prevăzut de legea chiriilor din 1924 nu se acordă contractelor încheiate sub legile excepționale, dacă chiria nu a fost comprimată. Art. 3, 12, 13 și 15 legea chiriilor din 1924).

— *Idem: Preotul Toma Scobai cu Ministerul de Finanțe* (Apel introdus pe hârtie simplă pe care sa aplicat timbre mobile. Nulitate. Taxa și amenda legală. Depunerea lor la prima zi de înfățișare. Art. 6, 49 al. 5 și 75 legea timbrului), cu o *Notă* de d-l consilier Corneliu Botez.

— Curtea de apel Craiova s. I: *Const. M. Roșca și alții cu Ștefan Popescu* (Dacă vânzătorul poate să exercite dreptul de răscumpărare și după înstreținerea întobilului altuia în termenul stipulat în act pentru răscumpărare? Art. 1372 și 1373 c. civیل. Art. 3 legea măsurilor excepționale), cu o *Notă* de d-l prof. D. Alexandresco.

— Trib. Notariat Ilfov: *Irimia Dobrescu cu Sofia Dr. Eftimescu* (Contestație prin care se ținde la anularea unei hotărâri pronunțată de arbitri. Admisibilitatea ei în principiu. Renunțarea părților prin actul de compromis la dreptul de apel. Dacă mai pot recurge în acest caz la calea contestațiunii contra acelei hotărâri? Superarbitrul. Când este obligatorie citarea părților înaintea lui? Art. 353, 365, 366 și 400 Pr. civیلă).

Rugăm pe onor. noștri colaboratori și cititori — avocați și magistrați — să binevolască a continua cu trimiterea regulat, săptămânal, a hotărârilor ce interesează a fi publicate ca spețe fie în **Curierul Judiciar** în extenso, fie în **Jurisprudența Generală** în rezumat așa după cum le publicăm.

Noua mișcare în magistratură

Semnalăm cu deplină satisfacțiune noua mișcare în magistratură pe care d. G. G. Mărzescu ministrul justiției a făcut-o zilele trecute, fiindcă la baza ei nu găsim decât meritul ca criteriu de alegere.

Cu acest prilej felicităm și pe distinși noștri colaboratori d. nii: Const. Romano, M. D. Mosgos, Grigore M. Pherekyde, Ion G. Petrescu, Nicolae N. Georgean, Nicolae Negru, Trajan R. Scriban, D. Cotrutz, George Budiș, Mircea V. Sfat, Benedict Stoienescu, etc., pentru gradele ce au dobândit datorită muncii și abnegațiunii lor profesionale.

Totdeauna constatăm și realizarea unui justificat principiu, ca grefierii și ajutorii dela Inalta Curte de Casație și Justiție, să fie înaintați pe loc, ca și ceilalți magistrați — aceasta atât în interesul menținerii lor în grelele posturi ce ocupă, cât și a posibilității recrutării elementelor distinse în locurile vacante, sau în acelea ce nevoia dictează a se crea.

Felicităm deci pe d. nii G. Barca, I. Șerbănescu, Petre Popescu, Oconel Cireș și Filip Mihailescu pentru gradele ce li s'au conferit de consilieri de Curte de Apel, Primi-președinți și Președinți de Tribunal.

Dacă s'ar fi inaugurat mai de mult acest sistem de înaintare pe loc a grefierilor Inaltei Curți de Casație, poate că vechii grefieri cari cu mare greutate au putut trece în magistratura proprie zisă, — deși înaintarea lor a fost din cele mai meritate, — ar fi ocupat și astăzi posturile grele dela Curtea supremă și nu ar mai fi fost tentați a le părăsi sub cuvânt că nu mai aveau nici o posibilitate de înaintare.

Sperăm că d. Prim-președinte al Inaltei Curți căruia i se datorește dreptatea făcută grefierilor dela suprema instanță, va completa cu ocaziunea modificării legii Curții de Casație, reforma începută cam timid și va acorda în interesul atât al Inaltei instanțe, cât și al justițiabililor, condițiuni chiar mai favorabile de înaintare acestor magistrați, pentru a încuraja și atrage elementele cele mai bune din magistratură. Cu chipul acesta se va schimba sistemul de până astăzi, când tocmai acei magistrați cari aveau dreptul la tratamentul cel mai de favoare, să fie cei mai năpăstuiți.

De altfel este greu de înțeles de ce acestor eminenți auxiliari ai justiției, cari au aceeași pregătire și cărora li se cer aceleași condițiuni de recrutare ca și magistraților propriu ziși, să nu li se permită totuși a înainta și ei până la cele mai înalte trepte ca și celorlalți.

ISCOD

Contribuțiuni la reforma codului civil

Mărginirea efectului retroactiv al condiției rezolutorii — Asupra acțiunii oblice sau subrogatorii — Noui tendinți în acțiunea pauliană — Legiferarea stipulațiilor pentru alții.

Condiția rezolutorie îndeplinită, desființând raportul juridic ab initio, are consecințe foarte grave din punctul de vedere al creditului public, pentru că toate drepturile constituite asupra imobilului cad, în virtutea principiului: *rezoluto jure dantis resolvitur jus accipientis*.

Legislația germană a îngădit acest efect al condiției rezolutorii, care nu mai este retroactiv, ci dela data îndeplinirii ei. Părțile pot stipula și efectul retroactiv, dar dacă nu prevăd asta, condiția nu șterge actele făcute până în momentul nașterii ei.

Drepturile de uzufruct, ipotecă, constituite de cumpărător, se respectă, pentru că acesta a stăpânit ca proprietar și a putut greva imobilul care a făcut obiectul tranzacției.

La noi, condiția îndeplinită desființează totul, toate drepturile constituite cad, pentru că efectul rezoluției e absolut, *erga omnes*.

Art. 1380 cod. civil ar putea fi susceptibil de modificări sau desființat cu totul, pentru că ținerea proprietăților în suspensie, violează principiul circulației bunurilor, iar siguranța tranzacțiilor cere măsuri de protecțiune.

Conform art. 974 cod. civil, creditorul poate exercita acțiunile bănești ale debitorului său, dacă el neglijează, pentru a le readuce în patrimoniul acestuia, urmând ca apoi să-și exercite dreptul său de realizare a creanței.

Odată această acțiune intentată de creditor, presupunem ipoteza că debitorul încheie o tranzacție cu un terțiu. Întrebarea e, acest act e opozabil creditorului? Unii spun, da, pentru că debitorul, în puterea unui presupus mandat, reprezintă pe creditorul său. Această idee nu e exactă, pentru că creditorul care uzează de art. 974 c. civ., intentă acțiunea pentru el, în puterea unui drept al său propriu, izvorât din noțiunea că averea debitorului constituie

gajul comun al tuturor creditorilor, iar atunci când aceștia iau poziție în contra neglijenței debitorului, nu se mai încapă ideea de reprezentatiune, pentru că creditorul apare ca un terțiu, îndată ce își exercită dreptul său de gaj și, în acest caz, actele săvârșite de debitor nu-i mai sunt opozabile.

Prin urmare, tranzacția intervenită între debitor și terțiu, relativă la obiectul procesului, nu e opozabilă creditorului, după intentarea acțiunii.

Problema e controversată.

E drept că creditorul are la îndemână acțiunea pauliană, dar rezultatul e dubios, iar probele grele.

Cred că viitorul cod civil ar putea clarifica situația, declarând nule actele semnate de debitor posterior acțiunii intentate de creditor, conform art. 974 c. civ., iar, pentru protecția terților, se poate utiliza cu succes sistemul transcripțiunii.

Acțiunea să fie transcrisă la Tribunal, pentru ca persoanele interesate să aibă cunoștință de starea imobilelor.

Creditorul se poate plânge prin acțiunea pauliană când debitorul său își micșorează patrimoniul, dar nu are nici o armă în contra lui, dacă refuză să se îmbogățească.

Oferța de donație făcută debitorului și refuzată de acesta, nu poate fi acceptată de creditor, pentru că valoarea nu apucase să intre în patrimoniul său.

Dacă renunțarea la o moștenire ab intestat ori testamentară — art. 699 și 899 c. civ. — poate fi atacată de creditor prin acțiunea pauliană, pentru ce nu și renunțarea la o donație oferită debitorului în condițiuni satisfăcătoare, care ar putea mări gajul creditorilor?

Un om care are creditori, trebuie privit ca o ființă cu voința micșorată, putând lucra creditorul în orice acțiune care ar putea mări favorabil patrimoniul debitorului său, iar gândul viitorului legislator trebuie îndreptat în direcția acordării tuturor posibilităților pentru realizarea creanțelor, fiindcă mai multă protecție merită cel care dă, decât cel care nu restituie.

Asta e cerința ideii de drept absolut, iar noțiunea libertății individuale nu se știrbește, dacă creditorul ar putea accepta o donație în locul debitorului.

Altă lipsă în legiferarea acțiunii pauliane, o găsim în faptul că codul civil nu arată cui profită valoarea câștigată de creditor, numai lui, sau tuturor?

Dreptul de gaj e comun, dar dificultatea e că valoarea nu mai intră în patrimoniul debitorului.

La Romani, unde urmărirea era colectivă, bunul dobândit prin acțiunea pauliană, constituia gajul tuturor, dar la noi, urmărirea e individuală și, cu toate acestea, produsul aparține colectivității creditorilor.

Jurisprudența a intervenit, zicând că trebuie redus efectul numai la creditorul urmăritor, în limita pagubei ce o suferă acesta.

Se motivează pe faptul că bunul eșise din patrimoniul debitorului, deci, ideea de gaj comun nu mai are ce căuta aici.

Tendința aceasta jurisprudențială e în Franța, la noi, nu există o preciziune, dar probabil că ea se va fixa asupra restrângerei ideii de gaj colectiv, urmând a profita de rezultatul acțiunii numai creditorul urmăritor.

Codul civil viitor, trebuie să legifereze chestiunea aceasta!

Codul civil român nu are nici un text consacrat stipulațiilor pentru altul, iar azi, pentru aceste convențiuni care ies din cadrul principiilor generale, nu avem puncte de orientare, ceea ce evidențiază că legiuitorul dela 1864 a făcut rău, când a suprimat art. 1119, 1120 și 1121 din codul civil fr.

Aceste stipulațiuni, azi, au luat o dezvoltare enormă, iar, în codul federal elvețian, par. 127, principiul este codificat.

Dela Romani, care priveau obligațiunile ca personale contractanților și până la tendința impersonală a obligațiilor de azi, este o distanță enormă, iar pașii evoluției străbătând prin secolii, se opresc aici-colo pentru a masca noi caractere a obligațiilor, pe care le impune dezvoltarea mereu crescândă a instituțiilor juridice.

Art. 1642 cod. civil, conține un caz de aplicare a stipulațiilor pentru altul, când zice că rendita pe viață se poate stipula și în favoarea unei terțe persoane, dar nu e de ajuns asta, trebuie o legiferare completă.

Caracterul impersonal al obligațiilor îl avem în titlurile la purtător, ceea ce înseamnă că îngrădirile codului civil se rup, ele nu mai corespund unor nevoi reale, care se impun cu puterea nouilor aplicațiuni ale dreptului.

TRAIAN ROMULUS SCRIBAN
Judecătorul Ocol. Herța-Dorohoi

Necesitatea revizuirii din actualul cod civil și comercial cu privire la drepturile, capacitatea și situațiunea femeii măritate se impunea în mod imperios, de aceea socotim că este de actualitate să publicăm concluziunile exprimate de Consiliul Național al femeilor române prin dezideratele de mai jos.

Dezideratele Consiliului Național al femeilor române CONCLUZIUNE

I. Naționalitatea femeii căsătorite și a copiilor. Să se modifice art. 17 din codul civil și art. 38-39 din legea pentru dobândirea și pierderea naționalității române în sensul că femeia română, când se căsătorește cu un străin, să-și păstreze, fără nici o restricție, naționalitatea ei, afară de cazul când ea însăși își va manifesta voința în sens contrar.

Copiii ieșiți din o asemenea căsătorie vor urma naționalitatea tatălui până la majoritate, având dreptul la această dată să-și aleagă, după preferință, naționalitatea tatălui sau a mamei.

II. Domiciliul femeii căsătorite. Să se modifice art. 93 din codul civil în sensul că femeia căsătorită să poată avea și alt domiciliu decât al soțului, dacă schimbarea domiciliului e motivată de necesitățile ei profesionale, ori dacă din cauza purtării soțului, pentru demnitatea și siguranța persoanei ei, e nevoită să locuiască vremelnic în altă parte. În aceste cazuri, justiția va avea să aprecieze împrejurările care o împiedică a viețui împreună cu soțul ei.

III. Căsătoria și divorțul. Simplificarea formelor căsătoriei. Să se suprimă din cod dispozițiunile care ridică femeii căsătorite capacitatea de a stă în judecată, de a dispune de avutul ei propriu, de a primi și de a dobândi avere, de a face comerț, etc., fără consimțământul bărbatului (art. 199, 202, 687, 914, 950 al. 3, 1285, etc. cod. civil; art. 15 și 16 codul comercial).

În caz de dezacord între soți în privința profesiei femeii, justiția să decidă dacă profesia pe care femeia voeste a o îmbrățișa e sau nu dăunătoare uniunii conjugale.

Divorțul să se admită nu numai în caz de excese, cruzimi, și injurii grave, sau condamnarea unuia din soți la munca silnică, cum prevede actualul cod (art. 212 și 213), dar oridecâteori legătura conjugală e așa de profund atinsă, încât viața comună a devenit insuportabilă. De asemeni în cazul când unul dintre soți a comis orice delict infamant, sau duce o conduită desonrantă care face imposibilă moralmente viața în comun între soți.

Neadmisibilitatea acțiunii de divorț pentru adulter, în caz de consimțământ la adulter sau de iertare, cum și în cazul când soțul ofensat n'a introdus acțiunea sa în timp de 6 luni cel mult de când a avut cunoștință de fapt.

Divorțul prin consimțământ mutual să fie menținut, însă cu suprimarea îngrădirilor din cod, pentru ambii soți.

Să se permită recăsătorirea soților despărțiți, pentru ca aceștia, având puțința să revină la viața conjugală, să poată repara un act nereflectat din partea lor.

IV. Cercetarea paternității. Să se suprimă art. 307 din codul civil care interzice cercetarea paternității. Aceasta va trebui permisă în caz de viol, de seducțiune dolosivă a mamei, de coabitare a mamei cu presupusul tată al copilului și de recunoaștere voluntară sau mărturisirea paternității prin dovezi scrise.

Cercetarea paternității să nu se permită când mama a dus o viață imorală notorie în epoca gestațiunii. (v. dreptul ungar).

În legătură cu aceasta, să se înființeze o organizație tutelară, care să ia sub ocrotirea sa și pe copiii părăsiți sau orfani.

V. Puterea părintească. Această putere să fie exercitată de ambii părinți, iar în caz de dezacord, să decidă justiția. Când tatăl prin conduita sa primejduiește buna stare și creșterea copiilor, justiția să poată încredința autoritatea părintească exclusiv mamei.

Când copilul minor vrea să se căsătorească, iar unul din părinți se opune, să decidă autoritatea tutelară.

VI. Organizarea tutelei. Dacă tatăl moare, iar mama se recăsătorește, să nu decadă din dreptul de a avea tutela asupra copiilor comuni, decât dacă prin conduita ei ar dăuna interesele minorilor.

Suprimarea art. 345 din cod, după care tatăl poate orându-i prin testament un consiliu îngrijitor pe lângă mama copiilor, sau să se acorde același drept și mamei dacă lasă avere.

Dacă mama sau chiar și tatăl rămas în viață nu-și îndeplinește în mod demn îndatoririle de tutore și administrator legal al averii copiilor, autoritatea tutelară să aibă cuvânt hotărâtor.

Mama trebuie să colaboreze deopotrivă cu tatăl la administrarea și folosința averii copilului, iar pentru o mai mare garanție a tuturor intereselor acestuia, în Consiliul de familie, judecătorul trebuie să aibă vot deliberativ preponderent.

VII. Actele juridice între soți. Să se suprimă dispozițiile art. 199, 936 și 937 din codul civil, care aduc o gravă atingere a libertății soților de a contracta. Soții trebuie să aibă dreptul de a face între

ei orice acte cu titlu oneros sau gratuit, după cum îi povățuiesc interesele, cu singura restricție de a nu atinge rezerva copiilor.

Dreptul soțului donator de a cere revocarea unei donații pentru ingratitude constituie o garanție îndestulătoare contra uneltirilor viclene ale celui-lalt soț. În caz când unul din soți primește o donațiune, din partea unei persoane străine, dacă celalt soț se opune din anumite considerațiuni, să decidă justiția.

VIII. Convențiunile matrimoniale. Să se suprimă din viitorul cod regimul dotal cu rigorile lui, care se bazează pe o prezumpție nedreaptă de inferioritate a femeii și a lipsei de experiență.

Să se menție regimul separațiunii de bunuri care permite fiecăruia dintre soți de a dispune în mod liber de averea ce posedă, cu obligațiunea pentru ei de a afecta o anumită cotă pentru suportarea sarcinilor căsătoriei.

Alături de acest regim, legea va trebui să prevadă instituirea obligatorie a societății de achizițiuni, adică punerea în comun a bunurilor dobândite de soți în timpul căsătoriei și a oricărui beneficiu realizat exclusiv din profesiunea lor sau orice altă activitate, ori prin spiritul lor de economie și jertfă în interesul comun. Administrația acestei averi va fi guvernată de regulile prescrise de cod pentru societățile ordinare; averea astfel câștigată trebuie să aparțină în părți egale ambilor soți, iar în caz de neînțelegere va decide justiția.

A se prevedea obligațiunea pentru părinți și buni cași pentru mama naturală a fetei de a-i constitui la căsătorie o zestre conformă cu situația și rangul lor. În cazul când aceștia se opun pentru un motiv sau altul la constituirea ei, justiția să aibă căderea de a decide după circumstanțele cazului și să determine cuantumul unei asemenea dote. (v. codul austriac aplicabil în Ardeal și Bucovina).

IX. Dreptul de moștenire între soți. Drepturile succesoriale ale femeii văduve și chiar ale bărbatului trebuie să aibă o preferință înaintea copiilor; ei trebuie să se bucure față de aceștia nu de o porțiune în uzufruct, ci în plină proprietate care să nu fie mai mică decât o treime.

Averea mobilă care constituie gospodăria, trebuie să aparțină exclusiv soțului supraviețuitor, spre a se evita spectacolul trist de azi când femeia văduvă poate fi alungată de alți succesori din propriul ei cămin.

În concurență cu părinții mortului și alți descendenți ai lor, dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor să se fixeze la jumătate din succesiune până la al patrulea grad de înrudire. Celelalte rude de sânge ale mortului trebuiesc îndepărtate dela moștenirea ab intestat în profitul soțului supraviețuitor ca exclusiv moștenitor, iar nu în profitul Statului cum prevede legea impozitului progresiv pe succesiuni, din 1921, care a atribuit Statului acest drept din considerațiuni fiscale.

Acestea sunt, în linii largi, dezideratele mai importante formulate de Consiliul Național al Femeilor Române și care urmează a fi aduse la cunoștința factorilor competenți pentru înfăptuirea lor.

Consiliul Național al femeilor române

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE, S. I COMPLET CHIRII

Audiența dela 19 Iulie 1924

Președenția d-lui GR. ȘTEFĂNESCU, Consilier

Dr. C. Daniel cu M. Finkels

Decizia No. 1362

Chirii. — Certificat constatator al reducerii impunerii la impozitul global. — Nu poate fi prezentat pentru prima oară la Inalta Curte.

Chiriaș cu venituri între 250.000—400.000 lei anual. Nu poate fi impus la o chirie care să întrecă 1/5 din venitul său. — Art. 11 legea din 1924.

1. Certificatul prin care chiriașul dovedește că, venitul global la care a fost impus a fost în urmă redus, nu poate fi luat în seamă de Inalta Curte, dacă n'a fost propus la instanța de fond.

2. Deși cu privire la chiriașii cu venituri între 250.000—400.000 lei anual, legea din 1924 fixează prin art. 11 că, chiria ce dănește urmează a o plăti este de 20 ori aceia din 1916, — această chirie însă nu poate depăși 1/5 din venitul lor, întrucât principiul general al legii, care reese din desbaterile parlamentare și celelalte dispozițiuni ale ei, este că, nimeni nu poate fi obligat a afecta pentru chirie mai mult de 1/5 din veniturile sale.

Prin urmare în speță instanța de fond fixând chiria la de 20 ori aceia din 1916, fără a ține seama că, ea depășește o cincime din venitul chiriașului, decizia sa este casabilă, iar chiria redusă la această sumă, raportată la la venitul constatat prin impunerea la impozitul global pe venit.

Curtea,

Asupra recursului făcut de d-l Dr. C. Daniel în contra deciziei No. 60 din 12 Iunie anul curent, dată de Comisiunea I-a arbitrală de pe lângă Curtea de Apel București în proces cu M. Finkels.

Văzând motivul I de recurs astfel formulat :

«Violarea art. 10 și 11 comb. cu art. 14 din legea privitoare la regularea raporturilor dintre proprietari și chiriași și exces de putere.

«Legiuitorul din 1924 ca și cei anteriori hotărând prelungirea contractelor de închiriere pentru locuință, a acordat și o majorare de chirie. luând ca bază chiria dela 23 Apr. 1916.

«Din art. 10 și urm., rezultă că majorarea chiriilor legiuitorul a făcut-o. condus de principiul proporționalității între chirie și venitul chiriașului, iar ultimul aliniat al art. 10 fixează chiar un maximum peste care nu se poate depăși și anume a cincea parte din venitul chiriașului ;

«Această proporționalitate legiuitorul o determină chiar el până la un venit de 250.000 lei; de aci înainte o lasă la buna înțelegere a părților interesate, și numai în caz de neînțelegere, dispune ca ea să fie fixată de Comisiunile Arbitrale, fixând însă uu minim, adică dela 8-20 ori chiria dela 23 Aprilie 1916.

«În art. 14 legiuitorul stabilește normele de care Comisiunea Arbitrală trebuie să țină seamă în fixarea chiriei și anume :

- a) Valoarea locativă a imobilului.
- b) Venitul anual al chiriașului, și
- c) Venitul anual al proprietarului.

«Acestea fiind principiile și normele fixate de legiuitor, să vedem cum a procedat Comisiunea în cazul nostru.

«Conform acestor texte, chiria trebuie pe de o parte fixată proporțional cu venitul, ceea ce reese din spiritul legii și din aplicațiunea regulii proporționalității făcută de art. 10.

«Iar pe de altă parte, chiria trebuie fixată ținându-se seamă de valoarea locativă a imobilului, de venitul anual al chiriașului, și de acel al proprietarului.

«Aceste dispozițiuni au fost grav violate de hotărârea Comisiunei I Arbitrale de pe lângă Curtea de Apel București, ce-am atacat cu recurs,

«In adevăr deși venitul meu nu este superior sumei de lei 250.000, întrucât după cum se constată din certificatul No. 9224/924, cu scăderile ce mi s'au făcut reese că venitul meu este mai mic de 250.000 lei ;

«Totuși chiar admitând că a-și avea venitul de 254.700 lei apoi în nici un caz nu puteam fi obligat, așa precum în mod cu totul greșit și ilegal a făcut Comisia, să plătesc de peste 16 ori chiria din 1916, când la un venit de 250.000 lei se plătesc de 8 ori, iar pentru un supliment de 4700 lei, nu s'ar fi cuvenit, păstrându-se progresiunea și proporționalitatea să plătesc decât de 8 ori și un sfert cel mult.

«Aceasta bine înțeles, în cazul când impunerea mea pentru venitul global ar fi fost definitivă pentru 254.700 lei venit, ceea ce nu este în cazul de față, unde după cum am spus mi s'a acordat reducere.

«In consecință Comisia Arbitrală, obligându-mă a plăti pe lângă chiria din 1916 înmulțită cu 8, adică 44.000 lei, un spor de alți 46.000 lei, a violat flagrant disp. art. 11 comișând și un exces de putere.

«Deasemeni, hotărârea Comisiunii Arbitrale, conține o violare a art. 14 alin. 2 precum și un exces de putere, căci nu stabilește cu nimic, nici valoarea locativă a imobilului, nici starea imobilului, cari n'au fost stabilite prin nici un mijloc de dovadă, ci numai prin simpla afirmațiune a reclamantului.

«In ceea ce privește venitul proprietarului, s'a comis de asemenea o violare a art. 14 și un exces de putere, întrucât el nu a fost cătuși de puțin luat în considerare».

Având în vedere că din hotărârea atacată cu recurs, se constată că M. Finkels a chemat în judecată înaintea Comisiunii I Arbitrale București pe chiriașul său Dr. C. Daniel, spre a-l obliga la plata unei chirii anuale de lei 110.000, adică la de 20 ori chiria din 1916 a imobilului ocupat de doctor, în loc de 44.000 lei cât plătea până acum ;

Că, Comisiunea Arbitrală admite în parte cererea proprietarului și fixând chiria la 90.000 anual, obligă pe chiriaș ca în termen de 2 luni dela pronunțarea hotărârei, să plătească proprietarului sporul de 46.000 lei și 1380 lei, cheltueli de judecată care reprezintă taxa de 30% la sporul obligat ;

Că pentru a decide astfel, Comisiunea Arbitrală constată că veniturile chiriașului trec de 250.000 lei anual și deci, conform prevederilor art. 11 din actuala lege el urmează a fi obligat la plata unei chirii de 8—20 ori cea din 1916 și că starea și situația imobilului justifică o urcare a chiriei la 90.000 lei ;

Având în vedere că prin motivele de casare, recurentul se plânge de violarea de către Comisiunea Arbitrală a art. 10 și 11 comb. cu art. 14 din lege, a art. 16, de exces de putere, o misiune esențială, denaturare și greșită interpretare a tocmelii, întrucât Comisiunea consideră pe chiriaș ca având un venit mai mare de 250.000 lei anual, deși acest lucru nu corespunde realității și, în tot cazul, chiar admitând că ar avea acest venit, îi fixează o chirie mai mare decât a cincea parte a veniturilor sale ;

Având în vedere că, în ceea ce privește motivul I de casare referitor la faptul că chiriașul ar avea un venit mai mic de 250.000 lei, certificatul No. 9224/924, constatat al scăderilor operate în venitul global al chiriașului n'a fost propus în fața Comisiunii Arbitrale și recurentul înfățișându-l deadreptul înaintea acestei înalte Curți, el nu poate fi luat în seamă ;

Că deci, din acest punct de vedere, motivul I de recurs este neintemeiat și urmează a fi respins ;

Având în vedere motivul III de casare în cuprinderea următoare :

«Violarea art. 16, 10 ultim, aliniat și exces de putere.

«Art. 16 al legii spune formal că venitul chiriașului de care trebuia să se țină seamă pentru determinarea chiriei nu poate fi altul decât suma din impozitul fixat pe anul 1923

asupra venitului global. Nici un alt mijloc de dovadă pentru stabilirea venitului neputând fi admis. Or în speță, pe lângă că nu s'a dovedit în nici un fel că a și avea un alt venit, dar se afirmă că a-și avea un imobil în plin centru, și că aceasta constituie o împrejurare care autoriză Comisia Arbitrală a-mi fixa enorma chirie de 90.000 lei anual, sumă ce reprezintă peste a 3-a parte a venitului meu, când legiuitorul în art. 10, alin. final, spune că Comisia Arbitrală în nici un chip, pentru stabilirea chiriei, nu va putea depăși a 5-a parte din venitul chiriașului.

«Alegațiunea nedovedită cu nimic, că a-și poseda un imobil, ce ar putea să fie locuit, fie închiriat în mod avantajos, este contrară realității și eronată, întrucât casa e insalubră și supusă dărâmării, după cum reese din certificatul circ. XII.

«Pe de altă parte Comisiunea argumentează că nu este locul a se face aplicarea aliniatului final din art. 10, care fixează maximul de chirie ce un chiriaș trebuie să plătească în raport cu veniturile sale, această înălțurare este greșită deoarece disp. din art. 10 este o dispozițiune principala și aceasta rezultă din declarațiunile formale ale d-lui Ministru al Justiției care a spus :

«Țin să se știe că . . . pentru toate categoriile de chiriași, protejați prin această lege, am înțeles că pe baza celor stabilite în știința economică, nici într-un caz chiria să nu depășească o cincime din venit.

«Așa fiind, Comisiunea Arbitrală prin violarea acestei dispozițiuni principale a putut acorda o chirie disproporțională în raport cu venitul meu, violarea care trebuie să atragă după sine casarea deciziunii».

Considerând că din desbaterile ce au avut loc la Camera deputaților în ziua de 22 Martie 1924—după ce legea fusese votată la Senat—cu ocaziunea discuțiunii pe articole a actualei legi a chiriilor și din declarațiile Ministrului de Justiție făcute cu acest prilej, rezultă că pornind dela ideea consacrată de știința economică, că nimeni în mod rațional nu poate afecta pentru chirie mai mult de o cincime din venitul său anual, legiuitorul a înțeles să stabilească în mod general pentru toate categoriile de chiriași protejați de lege, limita de mai sus, peste care Comisiunea Arbitrală în nici un caz să nu poată trece în fixarea cuantumului chiriilor ;

Considerând că, de altfel, acest lucru rezultă și din însuși spiritul legii căci, dacă consideră intangibil 4 cincimi din veniturile chiriașului față de proprietarul care nu-și poate acoperi cu chiria ce o încasează nici totalul impozitelor și procentelor sarcinilor reale care grevează imobilul, e cu atât mai rațional ca legea să fi protejat aceste patru cincimi în contra celorlalți proprietari, aflați în situații mai puțin grele ;

Considerând că aceste dispozițiuni privind, după cum s'a arătat, toate categoriile de chiriași protejați de lege, își va găsi aplicarea și în ipoteza unui chiriaș cu un venit între 250.000—400.000 lei, deoarece și acești chiriași cu toate că sunt obligați a plăti o chirie până la 20 ori chiria din 1916, nu încetează prin aceasta de a fi totuși chiriași protejați din moment ce legea le acordă și lor beneficiul prelungirii contractelor de închiriere ;

Că așa fiind, Comisiunile Arbitrale în fixarea cuantumului chiriilor acestor categorii de locatari cu un venit între 250.000—400.000 lei, au a ține seama nu numai de limitele stabilite de legiuitor în art. 11 al legii ci și de limita fixată prin principii general mai sus enunțat ;

Că în speță, Comisiunea Arbitrală nesocotește acest principiu, când fixează chiria pe care Dr. C. Daniel ar urma să o plătească, la de 20 ori chiria din 1916, adică la 90.000 lei anual, deși această sumă întrece a cincea parte din venitul global al chiriașului de 254.700 lei ;

Că, deci, motivul III de casare, sprijinit pe acest fapt este fondat și recursul urmează a fi admis, fără a se mai cerceta celelalte motive ;

Având în vedere că în fond chiria ce Dr. C. Daniel urmează a o plăti este de 50.800 lei, adică a cincea parte din venitul global de 254.700 lei constatată de organele fiscale pe anul 1923;

Având în vedere că, potrivit disp. art. 39 al actualei legi a închirierilor, chiriașul Dr. C. Daniel este ținut a mai plăti proprietarului și suma de lei 204, care reprezintă taxa de 3%, calculată asupra sporului anual ce urmează a se acorda și care ar fi de 6800 lei.

Pentru aceste motive, Curtea admite recursul etc.

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența dela 25 August 1924

Președinția d-lui GR. ȘTEFĂNESCU, Consilier

Adela Steiner cu Ștefania Murgășeanu

Deciziunea No. 1365

Chirii. — Contracte în curs de executare. — Sporul prevăzut de legea din 1924 nu se acordă celor încheiate sub legile excepționale, dacă chiria nu a fost comprimată — Art. 3, 12, 13 și 15 legea din 1924.

Dacă legiuitorul din 1924 a acordat, prin art. 13, sporul de chirie și contractelor în curs de executare, încheiate sub regimul legiuirilor excepționale, prin aceasta a voit a compensa constrângerea suferită de proprietarii cari contractând în această epocă, au suferit impunerea unor chirii pe scrisă de legile atunci în vigoare.

De aci urmează că dacă un asemenea contract nu s'a încheiat cu chiria legală comprimată, proprietarul nu a suferit năru o restrângere a dreptului său și nu poate pretinde sporul din legea din 1924, chiar dacă ceace primite reprezintă o sumă mai mică, ca aceea ce s'ar fi convenit cu sporul prevăzut de această lege.

Prin urmare refuzarea acestui spor de către chiriaș nu constituie o violare a art. 3, 12 sau 13 din noua lege, iar din faptul că, chiriașul a plătit în 1923 o chirie mai mare, nu se poate deduce o recunoaștere a sa cu caracter obligatoriu.

Curtea,

Ascultând pe d-l av. Vasilescu în susținerea motivelor de casare, pe d-l av. P. Ioanițescu în combateri și

Deliberând,

Văzând motivele de recurs astfel formulate:

«Violarea și greșita interpretare a art. 3, 12 și 13 din noua lege a chiriilor din 27 Martie 1924. Exces de putere, denaturare, omisiune esențială și nemotivare.

«In adevăr am cerut ca Comisiunea arbitrală să oblige pe chiriaș a-ma a-mi plăti o chirie reprezentând, conform art. 12 și 13 din legea chiriilor, chiria din 1916 înmulțită cu 14 ori, fiind vorba de o prăvălie și fiindcă contractul de închiriere în curs (pentru care mi am făcut rezerve deoarece nu-l cunosc) a fost încheiat cu preț de chirie impus de legile excepționale la data încheierii lui, iar pe de altă parte că chiriașul a plătit și în trecut pe semestrul Octombrie 1923, chiria din 1916 înmulțită cu sporul legal conform legii anterioare recunoscând prin această că chiria contractuală era impusă de legile anterioare excepționale.

«Comisiunea Arbitrală însă deși constată în fapt pe de o parte că chiria impusă de legile anterioare, la data încheierii contractului este de lei 13.600 anual și că chiria contractuală convenită de părți era inferioară acesteia adică numai lei 12.800 anual, totuși îmi respinge cererea pe motiv că chiria convenită fiind mai mică decât aceea pe care proprietarul avea dreptul a o pretinde dela chiriaș, nu se poate spune că voința proprietarului a fost comprimată prin disp. decretului-lege sub care s'a încheiat convențiunea.

«Ora din această greșită interpretare se violează disp. art. 12 și 13 din legea chiriilor, fiindcă dacă legiuitorul a prevăzut ca condițiune pentru ca sporul de chirie să se aplice

și contractelor în curs, chiria să fie impusă de legile excepționale, a avut în vedere numai pe acei proprietari care au perceput chirii mai mari decât cele legale, iar nu pe acei care au încasat sau convenit chirii mai mici decât acelea pe cari aveau dreptul să le perceapă.

«Comisiunea nici nu motivează și omite a se pronunța asupra faptului concludent în cauză invocat de mine și necontestat că chiriașul a plătit în trecut și în special pe semestrul Aprilie-Octombrie 1923, o chirie reprezentând chiria din 1916 înmulțită cu 7 cu sporul legal prevăzut de legea anterioară; că prin urmare însuși chiriașul față cu disp. art. 9 din vechea lege a recunoscut că contractul de închiriere a fost încheiat sub imperiul decretelor legi în vigoare în momentul încheierii lui.

«Deasemenea omite a se pronunța și asupra considerațiunii că din contractul de închiriere invocat de chiriaș se vede în mod expres că acest contract nu este decât o prelungire a vechiului contract, pentru care s'a prevăzut un spor peste chiria contractuală numai de 60%, în mod greșit calculat în loc de 70% cât avea dreptul a pretinde proprietarul.

Având în vedere deciziunea atacată din care rezultă: că N. Pârjolescu, fost administrator sechestrat al unui imobil situat în București a cerut Comisiunii I arbitrale a Curții de apel București, pe baza art. 3, 12 și 13 din legea chiriilor din 1924, fixarea sporului legal pentru o prăvălie din acel imobil, închiriată intimatului Ștefania Murgășeanu, prin un contract în curs de executare, — cerere pe care a continuat-o apoi recurenta de azi Adela Steiner, proprietara imobilului și pe care Comisiunea arbitrală a respins-o ca neintemeiată;

Că, pentru a decide astfel, Comisiunea constată că deși contractul de închiriere s'a încheiat sub imperiul decretului-lege No. 4481 din 919, totuși chiria anuală s'a fixat la suma de lei 12.800 inferioară chiriei impusă prin acel decret și care în speță ar fi urmat să fie de lei 13.600 și, deci, — conchide Comisiunea, — nefiind vorba de o chirie rezultată din confirmarea voinței proprietarului prin dispozițiunile unei legi excepționale, ea nu este susceptibilă de sporul prevăzut de art. 13 din legea chiriilor din 1904;

Având în vedere că, prin motivul de recurs se critică soluțiunea comisiunii arbitrale, susținându-se că s'a violat și interpretat greșit art. 3, 12 și 13 din legea chiriilor din 1924, că s'a comis exces de putere, denaturare, omisiune esențială și nemotivare, deoarece legiuitorul din 1924, prevăzând ca condițiune pentru acordarea sporului la contractele în curs, ca chiria din contract să fi fost impusă de legile excepționale, ar fi voit să îndepărteze de la spor numai pe acei proprietari cari au primit chirii superioare celor impuse și apoi pentru că instanța de fond ar fi omis a se pronunța atât asupra faptului că chiriașul a plătit în 1923 o chirie reprezentând chiria din 1916 înmulțită cu 7, conform legii anterioare din care ar fi a se deduce că a recunoscut, că chiria contractuală era aceea impusă prin legile anterioare, — cum și asupra susținerii că contractul în curs nu ar fi decât o prelungire a contractului vechi ce existase între părți.

Considerând că legiuitorul din 1924, continuând regimul de restrângere exercițiului drepturilor proprietarilor prin o nouă prelungire a contractului de închiriere, a acordat proprietarilor ca o compensație, noui sporuri de chirii, pe cari prin art. 13 le-a estins și asupra contractelor în curs, dacă ele au fost încheiate cu preț de chirie impus de legile excepționale. — fiind astfel a compensa și constrângerea suferită de proprietari prin impune-

rea unei chirii prescise de legile excepționale anterioare, sub imperiul cărora s'a contractat.

Că, de aci urmează: că dacă un contract de închiriere în curs de executare nu s'a încheiat cu prețul de chirie prevăzut prin una din legile excepționale,—cum este în speță,—în acest caz este firească concluziunea că proprietarul nu a suferit nici o restrângere a dreptului său și indiferent de împrejurarea dacă prețul convenit este mai mare sau mai mic în comparație cu cel prescise de lege, el nu poate fi privit ca rezultând din o comprimare a voinței contractante și, deci, nu se poate pretinde sporul prevăzut de art. 13 legea chiriilor din 1924, care e menit a repara efectele unei constrângeri legale inexistentă în speță;

Că astfel fiind, refuzarea sporului prevăzut de art. 15 nu constituie o violare sau greșită interpretare a art. 3, 12 și 13 din legea chiriilor din 1924 cum eronat susține recurenta.

Considerând că neexaminarea de către instanța de fond a împrejurării dacă în 1923 a plătit sau nu o chirie mai mare decât aceea din contract, nu justifică criticile formulate de recurent și expuse mai sus, deoarece din o atare plată care s'a putut face din eroare nu se poate deduce recunoașterea intimatului cu caracter obligator și pentru anii următori, că contractul în discuțiune s'a încheiat sub imperiul decretelor legi anterioare când acest fapt este contrazis formal prin însăși data contractului menționată de părți.

Că de asemenea susținerea că contractul în curs ar fi o prelungire a contractului vechi existent între părți, — chiar dacă nu s'ar fi omis discutarea ei de către instanța de fond, — nu putea să determine o schimbare a soluțiunei pentru cuvântul că în speță caracterul de contract nou este evidențiat prin schimbarea unor elemente esențiale în contractul de locațiune, cum este prețul, și în special durata peste termenul de prelungire acordat de legea în vigoare la epoca contractării;

Că, deci, fiind neîntemeiate toate motivele recursului el urmează a fi respins, ca atare.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul, etc. etc.

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența dela 16 Septembrie 1924

Presedinția d-lui EM. MICLESCU, Presedinte

Preotul Toma Scobai cu Ministerul de Finanțe.

Decizia civilă 1419.

Legea timbrului. — Apel introdus pe hârtie simplă pe care s'a aplicat timbre mobile. — Nulitate. — Taxa și amenda legală. — Depunerea lor la prima zi de înfățișare. — Art. 6, 49 al. 5 și 75 legea timbrului.

1. Art. 6 legea timbrului permite posibilitate de a se întrebuința hârtie simplă pentru actele pentru cari legiuitorul cere coli timbrate, numai în cazul când în localitate nu se găsesc coli timbrate, însă această împrejurare trebuie constatată de primarul comunei, cu obligația ca în termen de 30 zile de la data actului să-l supună administrației financiare spre viză (cap. VII din lege), ceea ce în speță nu s'a făcut.

2. Opozițiunile, apelurile, etc. netimbrate sau cari sunt timbrate insuficient sunt nule dacă partea nu va satisface chiar la prima zi de înfățișare plata amenzii și complectarea timbrului, conf., art. 49 al. 5.

Stabilirea amenzii se face de organele enumerate de

art. 75 din legea timbrului, iar plata amenzii nu se poate face de cât la autoritățile însărcinate de lege cu încasarea veniturilor statului, iar nu de autoritățile judecătorești.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de D-l consilier Gr. Ștefănescu, pe D-l avocat, N. Marian în susținerea motivelor de casare și pe intimat în combaterii și

Deliberând,

Asupra motivelor de casare,

«Exces de putere, violare de lege, omisiune esențială și greșită interpretare a textelor din legea timbrului, că deși am cerut să fac dovadă că la facerea apelului nu existau în comună timbre fiscale a lei 20 coala și deși la prima înfățișare am prezentat Tribunalului în instanță taxele de 220 lei echivalentul timbrului și a amendei cerută de lege, totuși Tribunalul ne-a respins asemenea cerere, care era conformă cu disp. legii timbrului și cu recenta jurisprudență a Onor Curții de Casație în asemenea chestiune și ne a anulat apelul ca netimbrat».

Având în vedere sentința atacată din care rezultă: că făcând apel recurenții de azi Preotul T. Scobai și Preotul N. Scobai în contra cărții de judecată No. 301/920 a Jud. Ocol. Râzboeni, Tribunalul Neamț le-a anulat apelul făcut pe hârtie netimbrată pe care aplicase timbre mobile în valoare de lei 20;

Că pentru a hotărâ astfel, Tribunalul motivează că potrivit disp. art. 50 din legea timbrului pentru actele supuse timbrului fix, părțile se pot servi de timbre mobile, când valoarea impozitului nu trece de lei 10, socotindu-se ca netimbrate actele purtând timbrele mobile în valoare mai mare;

Că în ce privește susținerea apelanților că la data apelului nu se găseau timbre fixe în comună, instanța de fond arată că în asemenea caz partea era obligată să se conformeze cerințelor art. 6 din legea citată, ceace nu a făcut; iar în ce privește faptul că la ziua judecării apelului s'a depus de către apelanți în instanță o coală cu timbru fix de lei 20 și suma de lei 200 drept amendă, Tribunalul motivează că prin aceasta nu s'au satisfăcut cerințele art. 49 din legea timbrului, cum pretindeau recurenții, de oarece instanțele judecătorești nu au căderea de a ficsa și percepe atari amenzi și nici să anuleze coli timbrate pentru complectarea timbrului fix decât în cazul art. 50 al. 4, caz neexistând în speță;

Având în vedere motivele recursului prin care se susține că Tribunalul judecând astfel a comis exces de putere, violare de lege, omisiune esențială, și greșită interpretare a legii timbrului, pentru că nu a ținut seamă de o parte de cererea ce o făcuse de a dovedi că la facerea apelului nu exista în comună coli timbrate a 20 lei; iar pe de altă parte nu a ținut seamă de faptul că au prezentat în instanță taxele de 220 lei, echivalentul timbrului și a amenzii legale;

Considerând că prin art. 6 din legea timbrului se prevede, în adevăr, posibilitatea de a se întrebuința hârtie simplă pentru actele pentru cari legiuitorul cere coli timbrate, supunând însă această condițiunilor de a se constata chiar pe act de către primarul comunei neputința procurării colilor timbrate și obligației pentru partea interesată ca în termen de 30 zile dela data actului să-l supună administratorului financiar spre viză pentru timbru, după cum se specifică în cap. VII din lege;

Că în speță, nesusținând recurenți că ar fi îndeplinit aceste condițiuni, era fără interes în cauză a se dovedi

dacă ei a fost sau nu în neputință de a-și procura în comună coli timbrate pentru a se prevala de disp. art. 6 din legea timbrului, așa în cât cu drept cuvânt Tribunalul a respins o atare cerere de probă neutilă.

Considerând că potrivit art. 49 al. 5 legea timbrului, opozițiunile, apelurile etc. netimbrate sau cari poartă un timbru mai scăzut nu sunt nule dacă partea care le-a prezentat va satisface chiar la prima zi de înfățișare plata amenzii și complectarea timbrului cerut de lege;

Considerând că stabilirea amenzii are a se face de către organele pe cari legiuitorul le enumără prin art. 75 și că plata amenzii nu se poate face decât la acele autorități cari prin lege sunt însărcinate cu încasarea veniturilor statului, căci pentru o abatere de la aceste reguli și în special pentru exercitarea acestor atribuțiuni în cazul art. 49 de către instanțele judecătorești ar trebui să existe un decret de lege în acest sens;

Că astfel fiind, cu drept cuvânt instanța de fond a decis în speță, că ea nu are cădrea de a stabili și a primi amenda despre care vorbește art. 49, cum grăit pretind recurrentul, și întrucât partea nu a justificat plata amenzii la autoritățile în drept a încasa, a constatat neîndeplinirea condițiilor prevăzute de citatul articol și a anulat apelul;

Că deci recursul nefiind întemeiat, urmează a fi respins; Pentru aceste motive, Curtea respinge etc.

NOTA. — În speța judecată de Curtea de casație, prin deciziunea de mai sus, s'au pus în discuție mai multe chestiuni de drept cu privire la modul timbrării actelor și cererilor în justiție și la sancțiunile prevăzute de legea timbrului pentru neobservarea dispozițiilor ei în această materie. Le vom examina pe rând.

I. *Timbrul la care sunt supuse actele juridice.*

Acest timbru poate fi timbru fix sau timbrul mobil.

Întrebuințarea timbrului mobil nu e permisă în cazul când valoarea impozitului depășește suma de 10 lei, afară dacă legea dispune altfel (art. 50). În orice alte cazuri, actele trebuiesc făcute pe un timbru fix corespunzător valorii impozitului la care e supus actul. Deci părțile nu pot serie actul pe o coală timbrată de o valoare mai mică, anulând alte coli de timbru pentru complectarea taxei și nici autoritatea judecătorească, afară iarăși de cazul când o dispoziție expresă a legii timbrului ar autoriza-o. Nici timbre mobile până la valoarea de 10 lei, în complectarea timbrului fix, nu se pot anula, dacă actul e supus la o taxă mai mare. (În acest din urmă sens, trib. Dorohoi 25 Octombrie 1923 *Jurisprudența Generală*, Nr. 29 din 924).

Cu toate acestea, Curtea de Casație a statuat că, dacă, la un contract de locațiune s'au aplicat timbre mobile de o valoare mai mare de 10 lei, contravenția e acoperită prin viza Administrației financiare în momentul prezentării actului, ori ce posibilitate de fraudă fiind astfel înlăturată. (Cas. I, Complect chirii 644 din 1924, *Jurisprudența Generală* 3-925).

Această interpretare era admisibilă în speță, pentru că, la contractele de locațiune, care sunt supuse la plata timbrului proporțional, timbrul fix, după lege, poate fi înlocuit prin viză.

Textul art. 50 fiind de aplicațiune generală, îngrădirea ce prevede se referă atât la convențiunile părților, cât și la cererile în justiție și orice alte acte de procedură.

Am zis „orice alte acte de procedură“ pentru că din combinarea art. 49, al. ultim și penultim reese

că și acțiunile, apelurile, recursurile¹⁾ etc., sunt considerate tot ca niște acte de procedură care, prin derogare la art. 49, al penultim, nu sunt declarate fără ființă, dacă partea interesată satisface plata amenzii și complectarea timbrului legal la prima zi de înfățișare; tot astfel și în privința taxelor speciale neachitate odată cu introducerea acțiunii, opoziției, apelului, etc., (art. 27). Vezi în acest sens și avizul comisiunii juridice din Basarabia Nr. 156 din 26 August 1920; trib. Ialomița II, 15 din 921; *Curierul Judiciar* Nr. 28 din 922, cu nota lui Aristide Economescu care, prin o greșită interpretare a legii timbrului de altfel admisă de Casație socoate că nulitatea se acopere, dacă n'a fost propusă „in limine litis“, conf. art. 111 bis pr. civilă, la prima instanță, punct asupra căruia vom reveni.

Instanțele noastre judecătorești în ce privește interzicerea anulării de coli timbrate, în complectarea timbrului fix s'au pronunțat aproape constant în sensul nostru. (Trib. Dolj III, 218 din 922 „Justiția“ (Craiova), 1 din 923, care argumentează că complectarea timbrului fix nu se poate face, în acțiuni, nici conf. art. 27 și nici conform art. 29 din legea timbrului, în ale căror excepții nu intră acțiunile; trib. Vâlcea II, 100 din 924 „Justiția“ 15 din 924; idem în ce privește opozițiunile, apelurile, etc. C. Iași I, 99 din 923 „*Jurisprudența Generală* 13 din 923; C. Iași 22 Dec. 1922 „*Pand. Rom.*“ 6 din 924; Cas. I, 461 din 922, „*Jurisprudența Rom.*“ 20 din 922 și „*Pand. Rom.*“ 2 din 923; Cas. I, 551 din 923, „*Jurisprudența Generală*“ 13 din 923; Cas. III, 5 din 923, „*Jurisprudența Generală* 3 din 923; Cas. I, 479 din 924, „*Jurisprudența Rom.*“ 12 din 924; trib. Dorohoi 60 din 923 „*Jurisprudența Generală* 22 din 924; Cas. I, 1419 din 924, al cărei rezumat l-am dat mai sus.

Nulitatea din cauza insuficienței, lipsei sau neregularității complectării timbrului fix, în temeiul acestor interpretări jurisprudențiale, de o dată destul de recentă, nu se poate acoperi în privința cererilor care leagă instanța decât prin depunerea recipizei administrației financiare constatând plata amenzii și a taxelor datorite, la prima zi de înfățișare.

Chestiunea de a se ști dacă, la cererile în justiție, se pot complectă *taxele speciale*, la ziua înfățișării, prin coli timbrate e discutabilă. A se vedea în sens afirmativ, trib. Ilfov III, 172 din 922, *Curierul Judiciar* 25 din 922 cu nota lui E. C. Decusară; trib. Dolj II, 764 din 923, *Jurisprudența Generală* 18 din 924.

Din combinațiunea art. 27 cu art. 50 legea timbrului, se rosteste trib. Dolj, rezultă că se pot complectă prin coli timbrate taxele speciale datorite, la ziua înfățișării, pentru că, deși art. 27 întrebunțează expresiunea „amendă“, în realitate e vorba de plata întreitului taxei speciale datorite.

Interpretarea contrarie ar fi contra spiritului legii timbrului al cărei scop e ca fiscal să nu fie frustrat și care n'a putut sancționa printr'o măsură aspră, anume nulitatea acțiunii, faptul neconsemnării taxelor la administrația financiară.

Pentru aceleași considerațiuni, s'a decis, cu just temei, că taxa specială poate fi înglobată în timbrul fix, la un recurs făcut conf. art. 20 al. 1 l. timbru-

1) V. în ce privește recursurile, Cas. III, 38 din 22 Ianuarie 1922, iar în ce privește acțiunile, Cas. I, 202/922, „*Pand. Rom.*“ 10/922.

lui, care a fost scris pe o coală de 20 lei reprezentând valoarea atât a timbrului fix, cât și a taxei speciale. (Trib. Dorohoi, jurnal 9666 din 25 Noembrie 1924).

Curtea de Casație s. I, în susținerea tezei contrarii, prin deciziunea nr. 1419-924, aduce un argument nou tras din dispoziția art. 75 care atribuie organelor fiscale constatarea contravențiilor, de unde deduce că stabilirea amendei nu se poate face decât de acele organe însărcinate de lege cu încasarea veniturilor Statului.

Obiectăm că, în cazurile prevăzute de art. 27 și 49 nu e vorba de o amendă propriu zisă, ci de plata unei taxe întreite, indiferent de numirea ce-i dă legea, deci de majorarea ei. A se vedea în acest punct, explicațiile din comentariul nostru, ed. 1921 1924).

II. O chestiune care dă loc la discuție e aceea de a se ști ce se înțelege prin „prima zi de înfățișare”, expresiuni cuprinse în textul art. 49.

S'a decis — iar această jurisprudență a rămas izolată — că, în cazul unei acțiuni insuficient timbrată, timbrul și amenda se pot plăti în instanța de apel la „primul termen”, prin aceste expresiuni trebuind să se înțeleagă numai prima instanță. (Trib. R.-Sărat, jurn. 7999-921 „Curierul Judiciar” 14-922), cu o notă în sens contrar de C. Teodorescu.

Legea timbrului fiind de strictă interpretare, prima zi de înfățișare nu poate fi decât aceea a instanței, direct sesizată de cererea netimbrată legal.

Fiind stabilit că e vorba de prima zi de înfățișare sorocită de însăși instanța legată prin cererea netimbrată legal, e încă discutabil care poate fi această zi.

După o interpretare, ași putea zice unanimă, prin prima zi de înfățișare nu se poate înțelege decât acel termen când, părțile fiind regulat citate, partea care a făcut actul insuficient timbrat, a fost în măsură să se prezinte și să repare viciul de procedură pricinuit prin netimbrarea actului, justificând achitarea amendei și a timbrului necesar, cu alte cuvinte, termenul când desbaterile s'ar fi putut angaja contradictor între părți, de pildă, termenul când pricina s'a amânat pentru comunicare de motive (Cas. I, 23-923, „Jurisprudența Română” 9-922; Cas. III, 1530-924); pentru comunicare de acte (C. București, II, 191-921 „Curierul Judiciar” 5-922), termenul când afacerea fiind în stare a se judeca, părțile au cerut amânarea de comun acord (Cas. III, 511-920 „Jurisprudența Română” 5-921), și chiar dacă, procedura fiind completă, cauza a fost suspendată (Cas. I, 304-923 „Jurisprudența Română” 12-923 și „Pand. Rom.” 6-923), nu însă și când s'a dat o hotărâre cu procedura necompletă. (Trib. Dorohoi, 4 Noembrie 1924 „Jurisprudența Generală” 39-924). V. și cire. Ministerului de Finanțe 102483-910.

Dacă pronunțarea hotărârei a fost amânată, satisfacerea cerințelor timbrului e tardivă, la ziua când ea a fost pronunțată. (Cas. II, 14-921 „Jurisprudența Română” 10-921).

Dacă însă, înainte ca judecătorii să se pronunțe, la același termen, care e prima zi de înfățișare, partea în culpă a justificat plata taxelor și amendei, nulitatea actului netimbrat nu se mai poate pronunța, cerințele legii fiind satisfăcute. (Cas. I, 38-924 „Jurisprudența Română” 9-924). V. și celelalte ipoteze și spețe date de noi în ed. 1908 p. 231 și urm. și ed. 1921 nr. 726 și urm., 765 și urm.).

III. Excepția privitoare la nulitatea actelor și cererilor de orice natură e *de ordine publică* și ea atare ea poate fi ridicată chiar din oficiu. Acest caracter al ei rezultă din dispoziția art. 49 al. ultim care interzice autorității publice de a da curs actelor netimbrate legal, sub sancțiunea amendei prevăzute de art. 81. Legea timbrului e o lege de impozit și în principiu toate legile de impozit sunt de ordine publică.

De aci reese că această excepțiune primează orice altă chestiune cu privire la judecata pricinii, afară bine înțeles, de incidentele de procedură. Discuția ori-căror alte cereri sau mijloace de apărare în fond devine inutilă, pentru că o cerere introductivă de instanță (acțiune, opoziție,²⁾ apel, recurs, etc.) fiind nule din cauza netimbrării lor legale se consideră de lege ca inexistente. În acest sens și Cas. III, 316-916 „Jurisprudența Română” 25-918).

În această privință, legea timbrului ridică orice drept de apreciere instanțelor judecătorești care nu pot acordă nici o amânare pentru plata taxelor. Cas. I, 466-922 „Jurisprudența Română” 20-922; Cas. I, 479-924 „Jurisprudența Română” 12-924; C. Iași I, 12 Dec. 1922, „Pand. Rom.” 6-924).

Când instanța se sesizează fie de partea adversă, fie din oficiu de o asemenea excepțiune, ea e ținută să o pună în discuția părții în culpă, altfel violează dreptul de apărare al părții și pronunță o hotărâre casabilă. (Cas. III, 893-924).

Dacă însă partea în culpă, fiind prezentă, nu face nici o obiecțiune, cu just temei i se va anula cererea ca netimbrată. (Cas. I, 1 Iunie 1921).

S'a mai statuat că dacă ambele părți fac apeluri netimbrate suficient, iar după ce au cerut reciproc anularea apelurilor au convenit la conexarea și judecarea lor împreună, tribunalul examinând numai chestiunea conexării, implicit a privit că părțile au renunțat la incidentul bazat pe netimbrare care ar fi avut de consecință anularea ambelor apeluri.

Așa fiind nu poate fi vorba de o misiune esențială din partea tribunalului și recursul pe acest motiv e neîntemeiat. (Cas. I, 864-923 „Jurisprudența Română” 1-924). În speță, motivele de apel erau insuficient timbrate.

Cu toate că judecătorii sunt în drept de a anula din oficiu o cerere introductivă de instanță netimbrată legal, ei nu pot uză de acest drept dacă ambele părți lipsesc dela înfățișare, ci trebuie să suspende pricina conf. art. 254 pr. civ. sau să o amâne în sistemul procedurilor din teritoriile eliberate care admit amânarea, pentru că anularea presupune o judecată supusă căilor de atac. Ori, legea de procedură civilă nu autoriză luarea nici unei dispozițiuni sau măsuri judecătorești, în lipsa părților, legalmente citate, afară de cazul când o lege specială, cum e aceea de expropriere pentru cauză de utilitate publică, i-ar obligă să cerceteze pricina din oficiu.

Exercitarea acestei prerogative presupune în adevăr desbaterile în curs.

Se discută dacă îndatorirea părții în culpă de a justifica, prin recăpisa administrației financiare, plata taxelor și a amendei la prima zi de înfățișare se aplică și în privința taxelor speciale de care se ocupă art. 27.

Fl. Sion în nota sa din „Pand. Rom.” nr. 2-923 e de părere contrarie pe motiv că numai art. 49 im-

2) Acest termen trebuie luat în înțeles general, atât ca opoziție ordinară, cât și ca contestație, intervenție, etc.

pune părții această îndatorire, pe când art. 27 prevede numai că achitarea taxei speciale, și a amendei se va justifica „la ziua înfățișării”.

Această distincțiune e arbitrară, pentru că sancțiunile din ambele texte sunt cârmuite de același principiu. V. nota noastră care urmează după nota lui Sion, prin care se trimite la cele arătate pe larg asupra acestei chestiuni în comentariile noastre, ed. 1908 p. 112 și urm. și p. 225 și urm. și ed. 1922, nr. 288—291, 305, 763—766, unde se pot găsi și soluțiunile jurisprudenței.

Cazul prezentându-se recent înaintea Curții de Casație, aceasta a statuat din nou tot în sensul vederilor noastre, stabilind că termenii art. 27 l. timbrului sunt destul de categorice în această privință. (Cas. I, 461-922 „Pand. Rom.” 2-923).

IV. Art. 6 l. timbrului prevede o derogare la principiul că actele și cererile trebuie să fie făcute chiar pe timbrul prescris de lege.

Acest text permite părților de a achita în numerar taxa timbrului, cu condiție de a prezenta o adeverință din partea autorității comunale că nu se găsesc timbre în localitate la data facerii actului.

S'a decis că administrațiile financiare pot aprecia ele înseși imposibilitatea în care se găsească părțile de a-și procura în localitate coale sau timbre mobile și pot să accepte plata în numerar, chiar fără certificatul autorității comunale. (Cas. III, 1815-922 „Jurisprudența Română” 1-923, cu o notă de Petre Popescu).

Soluțiunea dacă nu e strict juridică, e, cel puțin, echitabilă; ea însă e rațională, pentru că autoritatea fiscală superioară e aceea care exercită controlul plății prin viză, a taxelor de timbru, iar scopul percepției acestor taxe în modul arătat de lege e atins când se încredințează direct de această imposibilitate, făcând părților înlesnirea pe care legea a voit a i-o acorda în acest caz excepțional, ea și în alte câteva cazuri.

Petre Popescu dă legii o interpretare și mai largă, fiind de părere că legiuitorul fiscal n'a ridicat administrației financiare dreptul de a uză în general de mijlocul propriu al încasării directe în numerar, ori de câte ori va crede necesar. Această interpretare excesivă contrazice normele acestui de categorice ale legii timbrului, cu caracterul lor restrictiv.

Curtea de Casație s. I, prin deciziunea nr. 1419-924, rezumată mai sus, a recunoscut sfera de strictă aplicare a dispozițiilor art. 6, stabilind că nu era suficient, cum susțineau recurenții, de a dovedi înaintea instanței de fond că nu și-au putut procura din localitate timbrul necesar pentru apelul lor, scris pe hârtie liberă, dar textul pune o a doua condițiune, care e esențială, ca actul făcut pe hârtie liberă să fie prezentat administrației financiare, pentru perceperea taxelor prin viză, în termen de 30 zile dela data confecționării lui, așa că simpla dovadă a imposibilității procurării timbrului la acea dată, nu putea să acopere nulitatea prevăzută de lege, ci numai prezentarea recipisei de plata taxelor și a amendei la prima zi de înfățișare.

Din acest punct de vedere deciziunea Casației s. I e în armonie cu cea sub nr. 1815-922 pronunțată de s. III, pentru că, în speța judecată de această secțiune, nu era contestat că Administrația financiară percepușe taxele prin viză peste termenul prescris de art. 6, în discuție fiind numai chestiunea dovezii că, la facerea actului, nu existau timbre în localitate, chestiune de fapt și de apreciere.

Menținându-se strict pe terenul principiilor finale, Curtea de Casație a mai statuat că, dacă i s'a adresat un recurs telegrafic, e inoperantă plata taxelor făcute ulterior prin mandat poștal către grefă, de oarece acest organ n'are dela lege însărcinarea de a percepe sumele trimise de părți ca taxe de timbru. (Cas. I, 126-923 „Jurisprudența Generală” 1923 speța nr. 3871. V. în acest punct ed. 1921 nr. 783).

În cazul când partea a uzat de un timbru insuficient, el se poate complecta prin depunerea recipisei de plata diferenței, însă nu în lăuntru termenului legal de apel, cum a hotărât trib. Dorohoi, prin jurnalul 7484-922 „Jurisprudența Generală” 33-924, ci la prima zi de înfățișare, fiind indiferent dacă termenul de atac, până la ziua judecării a expirat sau nu.

Dacă partea e săracă, poate depune la acel termen actul de paupertate investit cu formele legale, cu condiție însă de a dovedi prin el o stare de sărăcie anterioară datei când a uzat de calea de atac sau chiar a intentării unei acțiuni. (Cas. II, 230-921 „Jurisprudența Română” 23-921 și „Pand. Rom.” 8-922), rațiunea legii fiind aceeași.

Dacă insuficiența timbrului a fost relevată în această ipoteză, chiar la alt termen de înfățișare, producerea actului de paupertate constatând o stare de sărăcie anterioară încă e operantă, pentru considerațiuni identice, neputându-se atribui părții sărace nici o culpă sau neglijență în achitarea taxelor.

V. O chestiune asupra căreia nu putem fi de acord cu Curtea noastră supremă, în felul cum o soluționează, e aceea de a se ști dacă incidentul de netimbrare a acțiunii se acoperă în apel, când partea potrivnică n'a relevat lipsa sau insuficiența timbrului la prima instanță.

Curtea de casație s'a pronunțat în sensul că netimbrarea acțiunii prin care s'a legat instanța la prima instanță — deci și a opozițiunii — nu mai poate fi relevată în apel, din momentul ce a intervenit o hotărâre judecătorească, căci, prin aceasta, pretinsa nulitate s'a acoperit. (Cas. I, 866-923 „Jurisprudența Română” 1-924; Cas. I, 202-922 „Pand. Rom.” 10-922, cu nota noastră în sens contrar).

Curtea noastră supremă își menține astfel o jurisprudență a sa mai veche. (Cas. I, 208-908 B. p. 828), asimilând excepțiunea de nulitate provenind din netimbrarea actelor de procedură cu nulitățile de procedură prevăzute de art. 111 bis pr. civ., care se consideră stinse dacă nu se propun înainte de orice apărare asupra fondului. V. în sens contrar, o altă deciziune a Casației. (Cas. I, 164-909 „Curierul Judiciar” 65-909), cum și jurisprudențele Casației din 1876 și 1884 (vezi comentariul nostru ed. 1921 nr. 744) prin care se recunoaște principiul ordinii publice în această materie, în orice stare a procesului.

După cum am arătat mai sus, din combinația art. 27 și 49 cu art. 81 l. timbrului, excepțiunea privitoare la netimbrarea actelor de procedură, în categoria cărora recunoaștem, ea și Casației, că intră și acțiunile, prezintă un caracter deosebit, o decădere specială de drepturi în interesul fiscului care poate fi invocată și de-a dreptul în Casație, dacă nu cere o verificare a unor elemente de fapt și nu se opune autoritatea lucrului judecat. A se vedea mai pe larg nota noastră din „Pandectae” și cele arătate în comentariile noastre ed. 1908 p. 231 și ed. 1921 nr. 726—731.

Soluționarea rațională a acestei chestiuni nu o

considerăm definitiv închisă și credem că Casația va reveni. V. în sensul că se poate ridica, pentru prima oară, în apel, incidentul de netimbrare a acțiunii, trib. Dorohoi 4 Noembrie 1924 „Jurisprudența Generală” 39-924.

Ce vom decide în cazul când reclamantul a făcut apel, iar acțiunea sa fusese admisă în parte sau respinsă ca neîntemeiată?

Credem că întrucât apelant e reclamantul, incidentul de netimbrare nu mai poate fi ridicat de pârât, opunându-se la aceasta autoritatea lucrului judecat.

Fiscul, în acest caz, e în drept de a urmări valorificarea drepturilor sale pe calea indicată de lege pentru urmărirea contravențiilor în genere, cu refrângere și asupra judecătorilor cari din nebagare de seamă, iar nu prin interpretare, a dat curs unei acțiuni netimbrate. În acest punct ne raliem la deciziunea Casației s. I, 202-922.

Dacă, în cazul când o acțiune a fost admisă ca întemeiată în parte, reclamantul-apelant, având un drept câștigat, acțiunea lui nu mai poate fi anulată, chestiunea e mai delicată în cazul când acțiunea a fost respinsă ca nesustinută, pentru că, în acest caz, pârâtul nu avea interes de a mai face apel, numai pe chestiunea timbrului.

În acest punct e încă de observat că art. 21 al. a, prevede norme speciale pentru plata taxelor speciale datorite care deroagă la art. 27 și 49 din legea timbrului, de oarece acest text a fost modificat prin decretul-lege din 16 Mai 1920, în sensul că dacă instanța de apel va găsi evaluățiunea greșită, va obliga pe reclamant să completeze taxa legală, fără a-l supune și la amendă.

E drept că aceeași ipoteză presupune că partea nemulțumită care a făcut apel e pârâtul. Soluțiunea însă nu poate diferi în cazul când reclamantul e acela care apelează hotărârea dată în lipsa sa, nefiind rațiunea de a distinge între ambele ipoteze.

E cert că acest text, în noua sa redacțiune, contrazice norma din art. 27, dar dacă, în aceeași lege există două dispozițiuni care se exclud, nu se poate aplica părții decât cea mai favorabilă, mai ales când e cuprinsă într-o dispoziție mai recentă a legii.

Așa fiind, ce va trebui să facă instanța de apel, în această din urmă ipoteză? Ea va trebui să oblige pe reclamant să achite taxele speciale — pentru că numai la ele se referă inovațiunea, — acordându-i un termen în acest scop, iar dacă, la acest termen, nu va justifica plata lor, va anula acțiunea conform art. 49 din legea timbrului.

Curtea de Casație a mers și mai departe, ea a interpretat art. 21 al. a în sensul că nulitatea acțiunii pentru insuficiența taxelor speciale poate fi ridicată în apelul reclamantului, chiar când acesta a avut câștig de cauză. Instanța de apel a săvârșit o omisiune esențială, atunci când n'a pus în vederea reclamantului să completeze taxele datorite. (Cas. III, 893 din 5 Mai 1924).

VI. O ultimă chestiune înainte de a termina. În caz de anulare a unei cereri introductive de instanță, partea interesată poate investi instanța cu o nouă cerere?

Răspunsul nu poate fi decât afirmativ.

Decăderea dreptului cuiva ca urmare a anulării unei acțiuni pentru vicii de formă sau prejudicierea drepturilor fiscalului n'a putut intra în preocuparea legiuitorului fiscal și privește o materie care iese din cadrul legii timbrului.

Reclamantul e în drept a introduce o altă acțiune cu noi taxe, pentru că taxele de timbru se percep cu ocaziunea formării actelor, indiferent de validitatea lor, fiind suficient să fie introduse în justiție și să aibă de obiect a stabili o relațiune de drept.

O cerere în justiție anulată pentru lipsă de forme, conform art. 1870 cod. civil, întrerupe prescripțiunea, așa că nu se poate susține că sesizarea instanței judecătorești cu cercetarea ei a fost lipsită de orice efect juridic.

Deci reclamantul nu se poate prevala de taxele parțial plătite în acțiunea anulată, ci va trebui, făcând o nouă acțiune, să le satisfacă din nou în mod complet.

În ce privește cererile care investesc instanța cu o cale de atac, un nou apel sau recurs e admisibil, dacă prima cerere a fost anulată, pentru că se consideră inexistentă, cu o condiție însă, să nu fi expirat termenul de atac. În acest sens și trib. Tutova 296-922 „Curierul Judiciar” 16-923, cum și jurisprudența constantă a instanțelor judecătorești superioare.

Nu ne unim cu părerea lui Traian R. Scriban „Dreptul” 7-923, care a susținut că o acțiune odată admisă nu mai poate fi anulată ca netimbrată, și face pasibil de amendă numai pe magistratul care a primit-o, pentru că nu se reazămă pe nici un text formal de lege, iar din înlănțuirea dispozițiilor ei se desprind acele distincțiuni de care ne-am ocupat mai sus. Cpr. și trib. Ialomița II, 15-921 „Curierul Judiciar” 28-922, cu nota lui A. Economu, care se referă și la o deciziune a Casației s. II, 55 bis din 14 Martie 1914, cu privire la un recurs contra unei sentințe a trib. Ialomița, care a fost respins, în o speță în care citația pentru termenul când s'a pronunțat tribunalul era insuficient timbrată.

E evident că, în acest caz, contravenția magistratilor există.

Decăderea de drepturi pe care o suferă părțile în interes pur fiscal în caz de nesatisfacere într'un anumit termen sau după anumite rândueli de formă a taxelor de timbru la actele de procedură judecătorească și pe care n'o găsim în legislația fiscală a teritoriilor eliberate este unanim și cu drept cuvânt criticată.

Anteproiectul legii de unificare a legii timbrului elaborat de comisiunea instituită la Ministerul de Finanțe din care facem parte, a ținut seamă de gravele și injustele consecințe la care dau loc sancțiunile legii timbrului, în această privință, dând textelor respective o redacțiune rațională. Sperăm că acest anteproiect va fi cât de curând tradus în lege.

CORNELIU BOTEZ

Consilier la Inalta Curte de Casație

CURTEA DE APPEL CRAIOVA, SECȚIA I

Audiența dela 24 Noembrie 1924

Președinția d-lui P. PATRICIU, Consilier

Cons. M. Roșca și alții cu Ștefan Popescu

Decizia civilă No. 257

Vânzare cu pact de răscumpărare. — Dacă legea măsură excepțională a suspendat și termenele convenționale? Dacă se poate renunța la această favoare și în ce mod? Exercițarea pactului de răscumpărare. Forma în care trebuie să se facă. Dacă vânzătorul poate să exercite dreptul de răscumpărare, și după înstrăinarea imobilului altuia în termenul sti-

putat pentru rescumpărare? Art. 1372 și 1378 c. civ., art. 3 legea măs. excepționale.

1. *Legea măsurilor excepționale a suspendat și termenul convențional.*

2. *Suspendarea termenilor prevăzute de art. 3 leg. măs. excepț. este o favoare creată locuitorului din teritoriul ocupat și ei pot renunța fie expres, fie tacit.*

3. *Codul civil nu prescrie forma în care trebuie să se exercite pactul de răscumpărare, și deci este suficient o somațiune sau o notificare, chiar neurmată de consemnarea prețului.*

4. *În timpul termenului de exercitare a pactului de răscumpărare, vânzătorul îl poate exercita, chiar dacă a înstrăinat altuia imobilul.*

Curtea,

Asupra apelului făcut de Const. M. Roșca și T. Grozăvescu în contra sentinței civile a Tribunalului Dolj secția III cu No. 306 din 923, prin care s'a admis acțiunea făcută de Ștefan Popescu și s'a obligat apelanții să-i facă act de vânzare asupra unei bucăți de pământ loc de casă, situată în comuna Galicea-Mare în mărime ca jum. hectar, compus din două vetre și pe care loc se află construcțiuni și să-i plătească în aceiaș timp și 150.000 lei drept daune.

Având în vedere cererile, susținerile părților și actele din dosar;

Având în vedere că, în fapt, se constată următoarele:

În 1914, Februarie 24, intimatul în apel Ștefan Popescu, cu actul de vânzare aut. de Trib. Dolj sub No. 1265 vînde una bucată de pământ, loc de casă, împreună cu construcțiunile aflate pe dînsul, lui C. M. Roșca, cu prețul de lei 5000; rezervându-și în act, pactul de rescumpărare exercitabil în termen de 5 ani de zile.

Terenul vîndut este rămas vânzătorului după urma def. tată Preotu Filip și de la un unchi al său Preotu Riza.

În 1915, Iulie 30, intervine un act de partaj voluntar aut. de Trib. Dolj sub No. 2158 între moștenitorii def. Preotu Filip asupra averii rămasă pe urma acestuia; unul dintre moștenitori este și intimatul Ștefan Popescu și întreală avere este și aceea vîndută de acesta cu pact de rescumpărare lui C. M. Roșca.

Terenul vîndut cade în lotul celorlalți moștenitori, iar nu al vânzătorului Ștefan Popescu; în aceeaș zi moștenitorii vînd părțile lor unui oarecare I. Basilescu cu act autentificat de acelaș Tribunal sub No. 2157-915. I. Basilescu investește actul de cumpăratură cu titlu executiv și cere executarea lui, cerând punerea în posesie prin corpul portăreilor;

C. M. Roșca face contestație pe motiv că stăpânește imobilul, avîndu-l cumpărat de la Ștefan Popescu, cu actul de vânzare cu pact de rescumpărare, și atât Tribunalul Dolj, prin sentința civilă No. 160-919, cât și Curtea de Apel, admite contestația făcută și anulează procesul verbal de punere în posesie a cumpărătorului Basilescu.

La 15 Iunie 1922, vânzătorul Ștefan Popescu somează prin corpul de Portărei de pe lângă Tribunalul Dolj pe cumpărătorul C. M. Roșca să primească suma de lei 5000 prețul vânzării și să se socotească desființată vânzarea, întru cât el vânzătorul înțelege să-și exercite pactul de răscumpărare stipulat în act. La 28 Iunie 1922, ziua fixată, cumpărătorul nu se prezintă să primească prețul și atunci vânzătorul consemnează suma și în acelaș an la 19 Septembrie intentează acțiune înaintea Tribunalului Dolj, cerînd ca Tribunalul să constate existența unui act de vânzare cu pact de răscumpărare, că el — vânzătorul — înțelege în termenul stipulat prin act, să exercite acest drept de răscumpărare și întru cât cumpărătorul C. M. Roșca a refuzat primirea sumei de lei 5000, să se constate desființată vânzarea și cum între timp C. M. Roșca înstreinase imobilul vîndut unui oarecare T. Grozăvescu, introduce și pe acesta în cauză, ca hotărârea obținută să-i fie o-

pozabilă și acestuia. Tribunalul Dolj pe baza actelor depuse și a chemărei la interogator a părților, a admis acțiunea așa cum a fost formulată. În contra acestei hotărâri se face apel atât de C. M. Roșca, cât și de Th. Grozăvescu, apeluri cari se conexează, după cum se constată din jurnalul acestei Curți.

Motivul de apel sunt: 1) că intimatul Ștefan Popescu nu mai este în termen să exercite pactul de răscumpărare; 2) chiar dacă ar fi în termen, încă este decăzut deoarece n'a depus odată cu prețul și taxele de înregistrare și de timbru; 3) nu mai este în termen să exercite pactul de răscumpărare întru cât, prin partajul voluntar făcut între intimat și ceilalți comostenitori, averea ce face obiectul actului de vânzare, n'a căzut în lotul său, și al 4) că abstracțiune făcînd de acest partaj, fiind dovedit că dreptul vânzătorului este în indiviziune asupra acestei averi, nu poate numai dînsul să exercite pactul de răscumpărare, căci în fond ar fi o revendicare și tinde a aduce în patrimoniul succesoral un fond asupra cărui are drept și ceilalți comostenitori.

Asupra primului motiv de apel;

Avînd în vedere că prima chestiune ridicată este aceea că legea măsurilor excepționale nu se ocupă decît de prescripția termenelor legale și nu și de cele convenționale și întru cât în speță este vorba de un termen convențional, legea măsurilor excepționale nu-și are aplicațiunea; obiecțiunea este nefondată, întrucît în art. 3 din legea măsurilor excepționale, nu se face nici o distincțiune așa că dispozițiunile acestui articol au a se aplică la prescrierea a orice fel de termene, fie legale, fie convenționale.

Avînd în vedere că prin decretul-lege ulterior legii de măsuri excepționale, suspendarea termenelor în materii judiciare cuprinse în art. 3 s'a întîms ca o favoare nu numai asupra celor mobilizați sau chemați a îndeplini un serviciu în armată, dar și tuturor locuitorilor din fostul teritoriu ocupat de armatele dușmane și care favoare încetează odată cu trecerea armatei pe picior de pace, dată care după decretul regal No. 897-921 s'a fixat pe ziua de 31 Martie 1921.

Avînd în vedere că, așa fiind, dela facerea actului de vânzare, 24 Februarie 1914 și până la 15 Iunie 1922, data notificării făcută de către intimat, cumpărătorului C. M. Roșca — scăzându-se timpul de suspendare a termenelor dela 1 Noiembrie 1916 (fixat pentru locuitorii din jud. Dolj) și până la 1 Aprilie 1921 rămân 3 ani 10 luni și 27 zile și ca atare intimatul a introdus cererea în lăuntru termenului prevăzut în actul de vânzare.

Avînd în vedere că s'a mai obiectat de către apelanți că întrucît nici una din părțile din proces n'au părăsit teritoriul ocupat, a avut posibilitate intimatul să exercite chiar în timpul de suspendare a termenelor pactul său de răscumpărare și că a renunțat la beneficiul termenului de suspendare deoarece a luat parte la o serie de acte juridice, față de apelanți.

Avînd în vedere că dacă este adevărat că suspendarea termenelor prevăzută de art. 3 din lege este o favoare pentru locuitorii din teritoriul ocupat și că aceștia puteau să renunțe la această favoare, fie în mod expres, fie în mod tacit și, prin renunțare, să nu mai poată invoca această dispozițiune, întru cât însă, în speță, nu se dovedește cu nimic că intimatul Ștefan Popescu a renunțat fie expres, fie tacit la această favoare, deoarece dela 1915 Iulie 30, nu mai figurează față de apelanți în nici un fel de afaceri sau legături, motivul de apel este nefondat și ca atare urmează a fi respins.

Asupra celui de al doilea motiv;

Avînd în vedere că vânzătorul ca să-și poată exercita dreptul său de răscumpărare, este obligat conform art. 1377 c. c. să întoarcă cumpărătorului prețul bunului vîndut, speșele contractului de vânzare și speșele reparațiilor utile.

Avînd în vedere că întrucît în lege nu se arată vre-o formă sub care vânzătorul are să-și exercite pactul de răs-

cumpărare și nici dacă sumele datorate urmează sau nu să fie consemnate și nici în care termen, de aici rezultă că vânzătorul, spre a-și exercita pactul de răscumpărare, e suficient numai să-și manifeste această dorință de a exercita acest pact într'un mod neîndoelnic; ori cea mai simplă prudență îi cere de a face o somațiune cumpărătorului, fără să fie necesar consemnarea sumelor datorate.

Având în vedere că din actele din dosar, această manifestație a vânzătorului a fost suficient împlinită prin somațiunea făcută prin corpul Portăreilor în ziua de 15 Iunie 1922 mai mult încă și prin consemnarea tot prin Portărei a prețului obiectului vândut de lei 5000.

Având în vedere că faptul de a consemna sau nu prețul lucrului vândut, precum și celelalte spese, este lăsată la facultatea vânzătorului și aceasta rezultă evident și din ultimul alineat al art. 1377 c. c. după care cumpărătorul are un drept de retențiune asupra lucrului vândut, până la îndeplinirea din partea vânzătorului a tuturor obligațiilor.

Având în vedere că intimatul a făcut mai mult încă, întru cât: în cursul procesului a consemnat și suma de lei 250 spesele actului de vânzare; că așa fiind și acest motiv de apel este nefondat și ca atare urmează a fi respins.

Asupra celui de al treilea și patrulea motiv:

Având în vedere că vânzarea cu pact de răscumpărare fiind o vânzare sub condiție rezolutorie din partea cumpărătorului și suspensivă din cea a vânzătorului și precum rezultă și din dispozițiunile art. 1372 și 1378 c. c., efectele vânzării în timpul termenului de exercitare a pactului de răscumpărare, sunt că cumpărătorul devine din momentul încheierii actului de vânzare, de imediat proprietarul lucrului vândut, conferindu-i-se toate drepturile care decurg din dreptul de proprietate, vânzătorul s'a desesizat complet, în favoarea cumpărătorului, și această desesizare deși rezolubilă, permite cumpărătorului de a uză de toate atributele de proprietate, astfel el are dreptul de a percepe fructele, de a se folosi de lucrul vândut ca un adevărat proprietar, putând să-l ipotecheze, să-l degradeze și chiar cu titlu oneros sau gratuit să-l înstreineze; vânzătorul nu-l poate împiedica decât exercitând pactul său de răscumpărare și bine înțeles că toate aceste atribute de proprietate ale cumpărătorului sunt supuse la condiția rezolutorie, dar vânzarea fiind sub condiția suspensivă din partea vânzătorului, nici acesta nu perde dreptul de proprietate, putând la rândul său și el să înstreineze lucru vândut, să-l ipotecheze, să-l dea în schimb, dar toate aceste drepturi sunt considerate ca neavând nici un efect juridic, dacă pactul de răscumpărare nu s'a exercitat în timpul stabilit prin convenția părților și unul și altul în timpul termenului de exercitare a dreptului de răscumpărare având un *jus in re*. Amândoi sunt proprietari, cumpărătorul sub condiția rezolutorie, iar vânzătorul sub cea suspensivă; dar aceste două condiții fiind subordonate la acelaș eveniment, — exercitarea dreptului de răscumpărare — una din ele va dispărea, după cum dreptul de răscumpărare este exercitat sau nu, dacă s'a exercitat pactul de răscumpărare, se consideră cumpărătorul ca și cum niciodată n'a fost proprietar, iar vânzătorul că n'a pierdut proprietatea și ca atare toate actele făcute de cel dintâi ca fără ființă, pe când cele făcute de vânzător ca fiind valabile, și contrar în cazul când pactul de răscumpărare, n'a fost exercitat.

Existența dreptului de proprietate în suspensie născută din obligația cumpărătorului de a-i redă lucrul vândut, nu împiedică pe vânzător de a avea acțiune în contra cumpărătorului, chiar în cazul când acesta nu mai posedă lucrul vândut. Vânzătorul va avea o acțiune personală contra cumpărătorului și alta reală contra deținătorului imobilului.

D'aici urmează că deși vânzătorul Ștefan Popescu a înstreinat imobilul cu pact de răscumpărare, prin partajul intervenit între el și ceilalți moștenitori, totuși el față de ape-

lanți n'a pierdut dreptul de proprietate atât timp cât și-a exercitat în termenul stipulat, pactul său de răscumpărare și ca atare nu se pot susține de aceștia că nu mai are nici calitatea și nici interesul de a mai exercita pactul de răscumpărare. Apelanții ar putea să-i fie acest limbaj numai în cazul când vânzătorul Ștefan Popescu ar fi cesionat altuia în susul dreptul de răscumpărare, iar prin faptul înstreinării obiectului vândut și că în momentul exercitării dreptului de răscumpărare, imobilul era înstreinat altuia, nu se poate susține că a pierdut și dreptul ce și-l rezervase prin actul de vânzare intervenit între părți de a răscumpăra imobilul vândut.

În afară de aceasta, admitând că vânzătorul ar fi încă în stare de indiviziune cu ceilalți comoștenitori, exercitarea pactului de răscumpărare prin plata prețului vânzării este o operație indivizibilă fiindcă deținătorul imobilului vândut nu poate să restituie imobilul în părți fiecărui comoștenitor, el are un singur interes, acela de a primi prețul vânzării și-i este indiferent dacă această plată se face de toți comoștenitorii, de unul singur sau parte din aceștia.

Dacă vânzarea făcută de intimat, a fost sau nu legală, sau dacă au participat toți ori numai o parte, din comoștenitori, de aceasta au a se plânge comoștenitorii; apelanții nu se pot prevală de raportul dintre aceștia, ei au o singură obligație aceea de a primi prețul când se exercită pactul de răscumpărare.

Considerând că în afară de aceasta, după ce la 1914 Februarie 24, intimatul Ștefan Popescu vinde imobilul cu pact de răscumpărare lui C. M. Roșca, la 30 Iulie 1915, toți frații și surorile intimatului Popescu fac în aceeași zi un act de partaj voluntar în care imobilul în discuțiune cade în lotul celorlalți comoștenitori și nu într'al său și tot în aceeași zi proprietarii comoștenitori în baza partajului voluntar, vând drepturile lor succesoriale și deci și imobilul în discuțiune, unui oarecare I. Basilescu, care investind actul de cumpărătură cu formula executorie se încearcă a se pune în stăpânirea imobilului cumpărat căutând să-l scoate pe Const. M. Roșca, dar acesta făcând contestație și întemeindu-și pretenția sa pe stăpânirea ce o exercită pe baza actului de cumpărătură cu pact de răscumpărare de la Ștefan Popescu, se anulează actele de urmărire făcute de I. Basilescu și imobilul rămâne în stăpânirea apelantului Const. M. Roșca, interesul și dreptul intimatului Ștefan Popescu de a-și exercita pactul de răscumpărare, devine evident, fiind singur în drept a-l exercita.

Pentru aceste motive, respingem și acest motiv de apel.

Având în vedere și cerera de cheltueli, etc.

Pentru aceste motive, redactate de d. Consilier P. Patriciu, Curtea în majoritate, respinge apelul, etc.

(ss) P. Patriciu, Dart. Niculescu, Ep. M. Sculi.

Opiniune.

Având în vedere faptele ce rezultă din notele aflate în dosarul cauzei, fapte în privința existenței cărora sunt în totul de acord în felul cum se găsesc expuse în părerea majorității.

Considerând că apelantul în dezvoltarea motivelor sale de apel, a susținut — între altele — că intimatul nu mai are dreptul, prin urmare, nici calitatea de a exercita, pactul de răscumpărare, întru cât înăuntrul termenului în care avea această facultate, a încetat de a mai fi proprietarul imobilului vândut.

Considerând că, în această privință, se recunoaște de toate părțile, că imobilul vândut și a căruia răscumpărare se urmărește prin acțiunea de față, a trecut în urma unui partaj voluntar în patrimoniul celorlalți comoștenitori ai fostului vânzător intimat mai înainte de introducerea acțiunii prin care se exercită dreptul de răscumpărare.

Considerând că din termenii art. 1371 și 1380 c. civ., re-

zultă că vânzarea cu pact de răscumpărare nu este alt ceva decât o vânzare consimțită sub o condițiune rezolutorie; că din cauza acestui caracter, pe cari-l iau asemenea vânzători, urmează învederat, că facultatea de răscumpărare, nu va putea aparține decât titularului dreptului în momentul când o asemenea facultate se exercită.

Că, în afară de consecința dedusă astfel din caracterul vânzărilor cu pact de răscumpărare, aplicarea principiilor de drept comun în materie conduc la aceeași soluțiune.

În adevăr, prima condițiune pentru a putea exercita orice acțiune în general, este existența unui drept, în patrimoniul a-celui care intențiază acțiunea, acțiunea nefiind într-o definițiune curentă decât însăși dreptul în mișcare; că o acțiune neputându-se introduce decât de titularul dreptului sau de un reprezentant al său, atunci când dreptul se găsește transmis unei alte persoane, numai aceasta singură sau reprezentanții săi, vor avea calitatea să stea în instanță pentru apărarea unor asemenea drepturi.

Că, în speță, neputându-se contesta că intimatul vânzător în urma partajului voluntar la care a consimțit a încetat de a mai fi proprietarul bunului asupra căruia urmează azi să exercite facultatea de răscumpărare, urmează ca ne mai având nici un drept supra acestui bun, de asemenea nu mai poate avea în această privință nici o acțiune, existența unei acțiuni fără un drept, fiind imposibilă.

Că, astfel fiind, acest singur motiv de apel fiind suficient pentru ca să justifice respingerea acțiunii intimatului, devine inutilă cercetarea și a celorlalte motive.

Că, pe aceste considerațiuni, subsemnatul, sunt de părere că apelul trebuie privit ca fondat și admis ca atare, respingându-se acțiunea intențată de Ștefan Popescu.

(ss) DEM. POLIHRON.

NOTA. — Importantă decizie a Curții din Craiova, de publicăm astăzi, este relativă la vânzarea cu pact de răscumpărare care, după cum știm, este un rău mijloc de credit, în genere criticat de autori. Vezi tom. VIII al Coment. noastre, pag. 768, nota 3, ed. 1-a.

În vânzarea cu pact de răscumpărare, zice trib. din Chateauroux (*Curierul Judiciar* din 1923, Nr. 32, pag. 506), care este de origină romană (*pactum de retrovendendo*), și care este un rău sistem de credit, atât vânzătorul cât și cumpărătorul sunt amândoi proprietari ai imobilului vândut, însă vânzătorul este proprietar sub condiție suspensivă, iar cumpărătorul sub condiție rezolutorie; de unde rezultă că cumpărătorul poate, *pendente conditi-one*, să vândă, să ipoteceze, etc. imobilul astfel cumpărat, însă toate drepturile reale constituite de el vor cădea la îndeplinirea condiției, adică: la exercitarea pactului de răscumpărare.

Vânzătorul fiind proprietar sub condiție suspensivă, poate și el să înstrăineze sau să ipoteceze imobilul vândut, însă pentru ca înstrăinarea sau ipoteca să rămâie valide, va trebui neapărat ca el să exercite în termenul stipulat, dreptul de răscumpărare, ce și-a rezervat; altfel înstrăinarea și ipoteca constituite de el vor cădea. Numai vânzătorul poate să exercite pactul de răscumpărare și creditorii lui, întrucât este vorba, în speță, de un drept bănesc, care nu este personal vânzătorului. Cum-

părătorul nu poate nici într'un caz să rezolve vânzarea făcută sub pact de răscumpărare, pentru că o asemenea rezoluție ar avea din partea lui un caracter potestativ, ceea ce este inadmisibil (art. 1010 codul civil).

În fine, sentința de mai sus a trib. Chateauroux, pe care am însoțit-o cu o observație (*Curierul Judiciar* din 1923, Nr. 32) mai adaugă că: aluviunea încorporată fondului vândut, în urma vânzării cu pact de răscumpărare, folosește vânzătorului, iar cumpărătorul este obligat a o restituți, împreună cu fondul, la exercitarea pactului de răscumpărare, aceasta fiind un accesoriu al fondului, cu toate că Pothier eră, în această privință, de părere contrară.

O altă sentință a trib. Lannion, pe care am publicat-o și adnotat-o tot în *Curierul Judiciar*, *loco supra cit.*, pag. 509, pune în principiu că dreptul de răscumpărare, stipulat într'un contract de către vânzător, nefiind un drept personal vânzătorului, ci un drept bănesc, care face parte din patrimoniul lui, poate fi cedat unui terțiu, afară de cazul unei stipulații contrare, pentru că creanțele condiționale pot face obiectul unei cesiuni. Această cesiune trebuie însă să fie transcrisă, dacă este relativă la un imobil.

Cesionarul acestui drept nu este seziat față de cumpărătorul cu pact de răscumpărare, decât prin notificarea cesiunei făcute acestui cumpărător, conform art. 1393 codul civil. Deci, dacă înainte de această notificare, cedentul a renunțat, în favoarea cumpărătorului la dreptul ce-l are de a-și relua imobilul înapoi, această renunțare va fi preferată cesiunei.

Dar dacă vânzătorul cu pact de răscumpărare poate, de bună voe, să cedeze altuia dreptul de a-și lua imobilul înapoi, acest drept nu poate însă fi expropriat de către creditorii lui, pentru că el nu face parte din bunurile pe care art. 1824 din codul civil le declară susceptibile de expropriere silită. Acest drept nu poate, de asemenea fi ipotecat, el nefigurând între drepturile ce pot fi ipotecate după art. 1750 din codul civil. În fine, trib. din Messina a decis că pactul de răscumpărare, pe care codul italian îl numește „răscumpărare convențională“ (*riscatto convenzionale*), nu poate fi stipulat decât într'un contract de vânzare, nu însă într'un contract de schimb. (Vezi Ricci, *Corso teorico-pratico di diritto civile*, VIII, 10, pag. 14, ed. a 2-a, revăzută de avocatul Ferdinando Caire, etc. *Curierul Judiciar* din 1923, Nr. 32, pag. 512, cu observ. noastră).

Aceste principii generale asupra vânzării cu pact de răscumpărare odată expuse, venim acum la frumoasa decizie a Curții din Craiova care, după părerea noastră, face o bună aplicare a principiilor de drept.

Această decizie începe prin a pune în principiu că legea măsurilor excepționale din 1914 a suspendat nu numai termenele legale, dar și cele convenționale. Această suspendare fiind însă o favoare creată pentru locuitorii din teritoriul ocupat, ei pot renunța la ea, atât în mod expres cât și în mod tacit. Acest punct ni se pare indiscutabil. Ceeace însă interesează ordinea publică este dispoziția din legea dela 25 Decembrie 1916 (art. 6), care acordă un moratoriu general locuitorilor din județele Munteniei, Olteniei și Dobrogei, ocupate de inamie, căci art. 6 din legea citată dispune că: „toate urmările și înstrăinările silite de avere mobilă și imobiliară, făcute în teritoriile ocupate, în contra dispozițiilor acestei legi și a decretului din 12 Noembrie acelaș an, oricare ar fi cauza lor, sunt nule de drept, nulitatea fiind de ordine publică“. Vezi *Manualul nostru de drept civil, comparat cu dreptul austriac, maghiar și rusesc*, Nr. 85, *Curierul Judiciar* din 1924, Nr. 41, pag. 649.

— S'a decis însă că moratoriul acordat comerțanților de tribunale, conform art. 834 urm. din codul comercial, nu interesează ordinea publică. C. Gand, *Pand. rom.* 1922, III, pag. 128 urm. (cu observ. noastră).

Al doilea punct din decizia Curței este relativ la exercitarea pactului de răscumpărare. Curtea decide, cu drept cuvânt, că codul civil neprescriind nicio formă în privința exercitării dreptului de răscumpărare este suficientă o simplă somațiune sau o notificare, chiar neurmată de consemnare.

Deși această chestiune este controversată, totuși soluția admisă de Curtea din Craiova este juridică. De aceea, Curtea de casație din Roma a decis, cu drept cuvânt, că facultatea de răscumpărare, stipulată într'un contract de vânzare, nu impune vânzătorului, sub pedeapsă de a-și pierde în mod irrevocabil dreptul său, obligația de a face o ofertă reală cumpărătorului, fiind suficient ca, înlăuntrul termenului stipulat de părți, el să fi manifestat în orice mod, susceptibil de a fi dovedit conform dreptului comun, fie chiar și în mod verbal, intenția de a-și lua luerul înapoi și de a se supune tuturor obligațiilor ce rezultă din contract. (*Curierul Judiciar* din 1924, Nr. 32, pag. 512).

În fine Curtea decide, însă în majoritate de astă dată, că, înlăuntrul termenului de exercitare al pactului de răscumpărare, vânzătorul îl poate exercita, chiar dacă el a înstrăinat imobilul. Această soluție este, după părerea noastră, juridică: 1) pentru că vânzătorul trebuie să garanteze pe acel căruia el a vândut imobilul; și 2) pentru că el are dreptul de înstrăinare *pendente conditione*. Or, dacă i s'ar tăgădui dreptul de a exercita pactul de răscumpărare în urma înstrăinării imobilului, aceasta ar însemna că el n'are dreptul de înstrăinare, deși toată lumea îi recunoaște acest drept.

Iată pentru ce aprobăm în totul modul de a vedea al majorității Curții din Craiova, a cărei decizie este nu numai juridică, dar încă bine motivată.

Iași

D. ALEXANDRESCO

TRIBUNALUL NOTARIAT ILFOV

Audiența dela 9 Iulie 1924

Președinția d-lui ȘT. P. MIHĂILEANU, Judecător

Irimia Dobrescu cu Sofia Dr. Eftimescu

Jurnalul No. 9213

Arbitri. Contestatie prin care se tinde la anulara unei hotăriri pronunțată de arbitri. Admisibilitatea ei în principiu. Renunțarea părților prin actul de compromis la dreptul de apel. Dacă mai pot recurge în acest caz la calea contestațiunii contra aceleși hotăriri. Superarbitrul. Când este obligatorie citarea părților înainte lui. Art. 353, 365, 366 și 400 pr. civ.

1) În contra hotăririlor pronunțate de arbitri sunt admisibile nu numai contestațiunile prin care se tinde la interpretarea dispozitivului hotăriri și cele privitoare la urmărirea însăși, dar și cele prin care se tinde la anulara a însăși hotăriri.

2) Chiar dacă părțile au renunțat prin actul de compromis la dreptul de apel în contra hotăriri arbitrilor, ele pot să recurgă la calea extraordinară a contestațiunii pentru a obține anulara hotăriri comisiei de arbitri când aceasta ar fi dată cu călcarea formalităților procedurale prevăzute de ele și de lege.

3) Când înainte arbitrilor părțile s'au apărut prin grai și și superarbitrul este dator să le asculte, neputându-se pronunța numai după actele depuse la dosar.

S'au ascultat d-nii avocați Hugo Friedman din partea contestatorului și Vasilescu din partea intimetei.

Tribunalul

Asupra probei cu martori cerută de contestator spre a dovedi că citațiunea trimisă prin poliție pentru termenul de 25 Mai 1924 a fost lăsată la domiciliul său în primirea soției sale în după amiaza zilei de 24 Mai 1924, și cum dânsul se găsea atunci la Moreni, abia a doua zi, când era sorocită judecarea procesului, a putut lua cunoștință de citațiune.

Având în vedere că intimatul cere respingerea probei cu martori ca inutilă, întrucât contestația este inadmisibilă în principiu și că chiar dacă contestațiunea ar fi admisibilă, totuși contestatorului, potrivit art. 353 pr. civ., nu urma să mai fie citat înainte superarbitrului, acesta putându-se pronunța și fără să mai citeze pe părți, citind numai actele depuse de ele.

Având în vedere că intimatul susține că contestațiunea este inadmisibilă în principiu, întrucât potrivit art. 365, 366 și 400 pr. civ., în contra hotăririlor pronunțate de arbitri nu sunt admisibile de cât contestațiunile care tind la interpretarea dispozitivului hotăriri și cele privitoare la urmărirea însăși, iar nu și cele prin cari se tinde la anulara a însăși hotăriri, anulara neputându-se obține decât în cele cinci cazuri prevăzute de art. 366 pr. civ. prin acțiune introdusă pe cale principală la instanța care a autentificat compromisul; Ori, cum în speță, prin contestațiunea de față se tinde la anulara hotăriri pe motiv că contestatorului nu a fost citat pentru termenul când s'a pronunțat hotăriri, o asemenea anulare, ne fiind prevăzută printre cele cinci cazuri ale art. 366 pr. civ., ea nu poate fi obținută nici măcar pe cale principală.

Considerând că potrivit art. 365 pr. civ. hotăriri arbitrilor poate fi atacată pe calea contestațiunii;

Că pe calea contestațiunii se poate tinde, fie la interpretarea dispozitivului hotăriri ce se execută, când acesta este neclar și poate da loc la discuțiuni, fie la anulara sau reformarea

în parte a actelor de procedură ale urmăririi însăși, fie la anularea a însuși titlului ce se execută; cum ar fi în cazul când hotărîrea a fost obținută fără ca partea ce se vede executată să fi fost citată cu ocazia dărei ei;

Că din nici o dispozițiune a legii nu rezultă că acest ultim caz de anulare a titlului ce se execută, aplicabil tuturor hotărîrilor judecătorești ar fi aplicabil hotărîrilor date în materie de arbitri, art. 365 pr. civ., care este generic, ne făcând nici o distincțiune de acest fel;

Că faptul că prin art. 366 pr. civ. legiuitorul a prevăzut noui cazuri în care să se poată cere de către partea interesată nulitatea hotărîrii arbitrilor pe calea acțiunii principale înaintea instanței care a autentificat compromisul, nu însemnează că legiuitorul a înțeles să le reducă pe acelea care sunt comune tuturor hotărîrilor judecătorești, și fără de îndeplinirea cărora nu poate să existe o hotărîre judecătorească, cum este cazul când hotărîrea a fost obținută în lipsa părții interesate și fără ca aceasta să fi avut cunoștința de termenul de judecată, în care caz partea interesată poate obține anularea ei pe calea contestațiunii la executare;

Că astfel fiind această primă argumentare a intimatului prin care se tinde la respingerea contestațiunii ca inadmisibilă este nefondată;

Având în vedere că intimatul susține că contestațiunea ar mai fi inadmisibilă în principiu, întrucât prin actul de compromis părțile au renunțat la dreptul de apel;

Considerând că părțile renunțând prin actul de compromis la dreptul de apel, însemnează că au înțeles să dea supunere, în ce privește rezolvarea fondului pricinii, hotărîrii arbitrilor, fără să se mai adreseze în acest scop instanței superioare pe calea apelului, dar nu însemnează că ele au înțeles să renunțe și la calea extraordinară a contestațiunii petru a obține anularea hotărîrii comisiei de arbitri când aceasta ar fi dată cu călcarea formalităților procedurale, formalități pe care chiar ele le-au prevăzut prin compromis, când au dispus să fie citate prin scrisoare recomandată;

Că din moment ce calea ordinară a apelului le este închisă prin faptul că au renunțat la dânsa, ele pot recurge la calea extraordinară a contestațiunii spre a ajunge la anularea hotărîrii dată cu călcarea formelor prevăzute de ele și de lege;

Că astfel fiind și acest al doilea argument al intimatului prin care tinde la respingerea contestațiunii ca inadmisibilă este nefondat și deci contestațiunea urmează a fi privită ca fiind admisibilă în principiu;

Având în vedere că intimatul susține că chiar dacă contestațiunea va fi privită ca fiind admisibilă în principiu, totuși încuviințarea probei cu martori cerută de contestator spre a dovedi că nu a primit citațiunea ce i-a fost adresată prin poliție, în timp util, este inutilă, întrucât potrivit art. 353 pr. civ., superarbitrul se poate pronunța și fără să mai citeze pe părți, citînd numai actele depuse de ele;

Considerând că potrivit art. 353 pr. civ., în caz de împărțeață a părerilor superarbitrul se va pronunța după ce va fi ascultat pe părți, sau va fi citit numai actele lor, dacă nu s'a făcut și apărarea prin grai;

Că din textul acestui articol rezultă că atunci când înaintea arbitrilor părțile s'au apărat prin grai, și superarbitrul este dator să le asculte, neputându-se pronunța numai după actele depuse la dosar;

Că acesta este interesul acestui text de lege rezultă nu numai din redacțiunea lui destul de clară, dar și din expunerea de motive cu care s'a depus proiectul în parlament, în care se spune în mod tot așa de categoric că și înaintea superarbitrului „trebuie să se repete desbaterile orale” când înaintea arbitrilor au avut loc și desbateri prin viu grai;

Că întrucât, în speță, din hotărîrea a cărei executare este atacată cu contestațiunea de față se constată că înaintea arbitrilor părțile au fost ascultate prin viu grai, superarbitrul era

dator să asculte din nou pe părți, ceea ce l-a și determinat ca pentru ziua de 25 Mai a. c., când eră sorocită tranșarea divergenței, să citeze pe părți, ascultînd la acel termen pe intimat care a fost prezent.

Că întrucât se stabilește astfel în drept că citarea părților înaintea superarbitrului era neapărată fiind impusă de lege, și întrucât se constată în fapt că, — în afară de scrisoarea recomandată pe care superarbitrul a adresat-o contestatorului și pe care acesta a primit-o la Ploești la domiciliul său tocmai în ziua de 25 Mai pentru când era citat pentru ora 4 p. m. să ia parte la judecarea procesului la București, citare care nu poate fi considerată ca fiind făcută în timp util, întrucât contestatorul primind scrisoarea, ori cât de mare grabă ar fi pus ca să se transporte la București, nu ar fi avut timpul necesar ca să ajungă până la ora sorocită pentru judecarea procesului, — superarbitrul a mai trimis contestatorului o citație prin poliție care, deși autoritățile polițienești nu sunt competente să îndeplinească procedura decât numai în afacerile care sunt de competența judecătorilor de ocoale, iar nu și pentru cele ce sunt de competența tribunalului și cu toate că înaintea arbitrilor procedura se îndeplinește de aceleași organe care îndeplinesc procedura înaintea tribunalului, totuși, întrucât potrivit actului de compromis părțile urmau să fie citate prin scrisoare și cum această citație înmănată contestatorului prin intermediul autorității polițienești, echivalează în tot cazul cu o scrisoare și că astfel fiind ea este valabilă din punct de vedere al formei, urmează că cererea contestatorului de a i se admite proba cu martori pentru a dovedi că citația aceasta a fost lăsată la domiciliul său, în primirea soției sale, în după amiază zilei de 24 Mai 1924, pe când dânsul se găsea la Moreni, de unde nu a venit la Ploești de cât a doua zi când, pentru ora 4 p. m., era sorocită judecarea procesului la București, așa încât nu a mai avut timp suficient ca să se poată transporta în grabă la București ca să poată ajunge până la ora judecării procesului, este utilă în cauză și urmează să fie admisă;

Pentru aceste motive redactate de dl judecător de ședință Ștefan P. Mihăileanu, admite proba cu martori.

(ss) Ștefan P. Mihăileanu, C. Duma.

A apărut în Editura „Curierul Judiciar” VOL. II din Biblioteca Legilor Uzuale Adnotate cuprinzând: CONSTITUȚIA, textul nou din 1923 în comparație cu textul vechiu, comentată și adnotată de avocații Al. Lascarov-Moldovanu și Sergiu D. Ionescu, cu Doctrina, Jurisprudența și Desbaterile Parlamentare în extenso, sub fiecare articol. Volumul, format mare, cuprinde peste 500 pag. fiind însoțit de un Index alfabetic care înlesnește cercetările.

PREȚUL 260 lei exemplarul de lux tipărit pe hârtie velină, și 180 lei exemplarul pe hârtie tipar satinată.

Biblioteca Legilor Uzuale Adnotate VOL. I cuprinde: LEGEA AUTENTIFICARII ACTELOR (ed. 2-a) și LEGEA DE UNIFICARE ȘI ORGANIZARE A CORPULUI DE AVOCAȚI, comentate și adnotate cu Doctrina, Jurisprudența și Desbaterile parlamentare în extenso de d. avocat Al. Lascarov-Moldovanu. PREȚUL 80 LEI. Se adaugă 5 lei pentru porto poștal recomandat.

A apărut TABLA DE MATERII a „Curierului Judiciar” pe anul 1924. PREȚUL 80 LEI.

Plata abonamentelor rugăm a ni se face prin mandat, notându-se pe cotor: „pentru plata abon. la partida No.”